

RAPORT Z WIZYTACJI

ocena programowa

dokonanej w dniach 17-18 grudnia 2013 r. na kierunku „rolnictwo” prowadzonym w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych; w dziedzinie nauk rolniczych; w dyscyplinach naukowych: agronomia, inżynieria rolnicza, zootechnika na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanym w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Grażyna Jaworska (członek PKA);

członkowie:

- prof. dr hab. Piotr Stypiński (członek PKA);
- prof. dr hab. Jacek Źarski (ekspert PKA);
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno-prawnych PKA);
- Karolina Bobusia (ekspert PKA, przedstawiciel PSRP).

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku „rolnictwo” w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu prac określonego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2013/2014.

Wizytacja poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w toku wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych, Zespołem ds. Jakości Kształcenia, Pełnomocnikiem Dziekana ds. Praktyk pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, jak również prac przejściowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA i zapewniły pełny dostęp do wymaganych dokumentów i materiałów.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1) Misja i strategia PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej określił Senat Uczelni Uchwałą nr 147/2012 z dnia 16 listopada 2012 r. Misją PSW jest dążenie do przekształcenia jej w pełni nowoczesną akademicką szkołą wyższą poprzez kształcenie młodzieży na wysokim poziomie jakościowym na studiach I, II i III stopnia, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków medycznych, ekonomicznych i technicznych w tym także

kierunku rolnictwo, a także inicjowanie i prowadzenie badań naukowych oraz działań na rzecz rozwoju miasta i regionu. Nadrzędnym, określonym w Strategii PSW celem strategicznym jest stworzenie nowoczesnej uczelni kształcącej wysoko wykwalifikowanych pracowników na potrzeby lokalnej gospodarki, oświaty czy służby zdrowia. Strategia Uczelni zakłada 9 celów strategicznych: przygotowanie warunków do utworzenia Akademii Białskiej w roku akademickim 2016-2017; rozwój: kadry naukowo-dydaktycznej, działalności dydaktycznej, działalności naukowo-badawczej, infrastruktury uczelni, współpracy międzynarodowej; zwiększenie roli uczelni w regionie; doskonalenie procesu zarządzania i jakości w uczelni oraz aktywizację społeczności akademickiej.

W związku z założoną w Strategii PSW zmianą struktury organizacyjnej Uczelni, od 1 września 2013 r. obowiązuje struktura wydziałowa, a jednostką odpowiedzialną za kształcenie na kierunku „rolnictwo” jest obecnie Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych (poprzednio kierunek prowadzony był w Instytucie Rolnictwa).

Misja i Strategia Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych nie zostały jeszcze zdefiniowane i formalnie przyjęte. Studia na kierunku „rolnictwo” prowadzone są w ramach 2 specjalności (*rolnictwo ekologiczne* i *projektowanie terenów zielonych*) na poziomie I stopnia o profilu ogólno-akademickim, trwają 7 semestrów i kończą się nadaniem tytułu zawodowego inżyniera.

Koncepcja kształcenia realizowanego na kierunku „rolnictwo” jest ściśle związana z zapisami zawartymi w Misji i Strategii Rozwoju PSW w Białej Podlaskiej. Kierunek ten kształci młodzież, pochodzącą z najbliższego regionu Uczelni, głównie ze wsi. Studenci mają z reguły sprecyzowane plany życiowe, w dużej mierze związane z powrotem do swoich gospodarstw rodzinnych. W tym kontekście funkcjonowanie tego kierunku PWS w Białej Podlaskiej jest niezwykle istotne. Dodatkowo należy zaznaczyć, że Uczelnia pełni w środowisku, szczególnie wiejskim rolę kulturotwórczą. I pomimo stosunkowo niewielkiego naboru, związanego m.in. z małą popularnością rolnictwa wśród młodzieży jest to kierunek o bardzo silnym oddziaływaniu na środowisko lokalne. Kierunek studiów „rolnictwo” jest również zgodny z programem rozwoju Podlasia, które ze względu na warunki przyrodnicze i społeczne jest szczególnie predysponowane do rozwoju produkcji rolniczej. Realizowany na kierunku program kształcenia jest odzwierciedleniem przyjętej koncepcji kształcenia

2) W opracowywaniu i kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku „rolnictwo” biorą udział interesariusze wewnętrzni – nauczyciele akademicki, studenci oraz zewnętrzni - m.in. Konwent Uczelni, przedstawiciele firm rolniczych i stacji doświadczalnych.

Ze względu na małą liczbę nauczycieli akademickich zatrudnionych na kierunku i ich ogólne duże zaangażowanie praktycznie wszyscy biorą czynny udział w ustalaniu i modyfikacji koncepcji kształcenia.

Z kolei ogół studentów wykazuje małe zainteresowanie wpływem na politykę kształcenia. Jednak mają świadomość, że zajmują się tym zagadnieniem ich przedstawiciele w samorządzie studentów, do których zgłaszają się, gdy mają uwagi dotyczące programu studiów czy innych kwestii związanych z procesem kształcenia. Członkowie samorządu aktywnie współpracują z władzami Uczelni i Wydziału, na bieżąco opiniując zmiany dotyczące koncepcji kształcenia i programu jej realizacji na ocenianym kierunku.

Koncepcja kształcenia jest również rezultatem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Zgodnie z §38 Statutu Uczelni, organem doradczym, opiniującym koncepcję kształcenia jest Konwent. Do jego kompetencji należy w szczególności wyrażanie opinii na temat potrzeb kształcenia i programu kształcenia. Uczelnia podtrzymuje ciągłość kontaktów z pracodawcami reprezentującymi lokalny rynek poprzez cykliczne spotkania oraz ich udział w konsultowaniu programów kształcenia. Koncepcja kształcenia na kierunku „rolnictwo” była i jest konsultowana przez władze odpowiedzialne za funkcjonowanie kierunku z różnymi

podmiotami (m.in. z Lubelskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Lublinie – Ośrodek Szkoleniowo- Wystawienniczy w Grabanowie, Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Ciciborze Dużym i Uhninie, Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w Ciciborze Dużym, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Białej Podlaskiej, Biurem Powiatowym ARiMR w Białej Podlaskiej). Ponadto zaznaczyć należy, że proces kształcenia na kierunku „rolnictwo” realizowany jest przy udziale instytucji naukowych, takich jak Ogród Botaniczny Polskiej Akademii Nauk w Powsinie oraz Białowieski Park Narodowy.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na kierunku „rolnictwo” jest właściwie powiązana z przyjętą misją i strategią rozwoju PSW im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Uwzględnia także specyfikę regionu.
- 2) W opracowywaniu i kształtowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Wizytowany kierunek „rolnictwo” został utworzony na mocy Uchwały Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej (obecnie Państwowa Szkoła Wyższa) im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej nr 11/207 z dnia 22 marca 2007 r. i po pozytywnym zaopiniowaniu przez PKA uruchomiony od roku akademickiego 2008/2009. Treści kształcenia oraz efekty kształcenia dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji sformułowano wówczas kierując się ściśle zapisami „Standardów kształcenia dla kierunku studiów Rolnictwo” zawartych w zał. nr 92 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12.07.2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia. Po nowelizacji ustawy z dnia 27 lipca 2005r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) i określeniu Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Rozporządzenie MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. – Dz.U. Nr 253, poz. 1520.), Senat Uczelni podjął w dniu 19 września 2012 r. stosowne uchwały w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia i planów studiów na kierunku „rolnictwo” oraz zatwierdzenia efektów kształcenia na omawianym kierunku, z mocą obowiązującą od roku akademickiego 2012/2013.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów deklaruje w Raporcie Samooceny, że „efekty kształcenia są istotnym punktem w całym procesie dydaktycznym oraz organizacji i realizacji kształcenia”. Powołana w ramach Instytutu Rolnictwa Komisja Programowa kierunku „rolnictwo” opracowała i w dniu 5 czerwca 2012 r. zatwierdziła pakiet modułów zawierających treści programowe, formy ich realizacji, zakładane efekty kształcenia i sposoby weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Następnie, w dniu 20 czerwca 2012 r. uczelniana Komisja ds. programów studiów, dydaktyki i wychowania pozytywnie zaopiniowała przedłożony przez Instytut Rolnictwa program studiów dla kierunku „rolnictwo”. Opracowano je kierując się dwoma podstawowymi przesłankami: 1/ugruntowaną dla kierunku „rolnictwo” strukturą kwalifikacji, czyli sylwetką absolwenta, wynikającą z ogólnej koncepcji kształcenia i jej rozwoju na ocenianym kierunku oraz 2/określonym ustawowo opisem efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia i profilu ogólno-akademickiego w obszarze kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i

weterynaryjnych (rozporządzenie MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. – Dz.U. Nr 253, poz. 1520, zał. Nr 7). Dodatkowo uwzględniono również opis efektów kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich (rozporządzenie MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. – Dz.U. Nr 253, poz. 1520, zał. Nr 9).

Ogółem sformułowano 43 kierunkowe efekty kształcenia, w tym 18 w kategorii wiedzy, 18 w kategorii umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych. W ogólnym zarysie odpowiadają one fundamentalnej koncepcji kształcenia na kierunku studiów „rolnictwo”, polegającej na przygotowaniu specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii produkcji rolniczej na bazie najnowszych osiągnięć naukowych do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz do pracy w różnych sektorach produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz zakładach przetwórczych. Według założonych efektów kształcenia osiągnięcie tego celu poprzedzone jest uzyskaniem wiedzy i umiejętności interdyscyplinarnych z zakresu nauk biologiczno-chemicznych, podstaw statystyki matematycznej, nauk środowiskowych, technicznych, ekonomicznych, a także wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych natury ogólnej, określonych w obszarowych efektach kształcenia. Kierunkowe efekty kształcenia odniesiono do wszystkich efektów obszarowych z obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, odpowiednio 9 w zakresie wiedzy, 10 – umiejętności oraz 8 w zakresie kompetencji społecznych, za wyjątkiem efektu R1A_U10, co jest prawdopodobnie wynikiem błędu formalnego maszynowego (por. zał. nr 3 do Raportu Samooceny – matryca efektów kształcenia), a nie zamierzeniem merytorycznym. Odniesiono je także do wszystkich efektów kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich.

Rozwinięcie dokumentacji dydaktycznej w zakresie efektów kształcenia, zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, stanowią karty modułów kształcenia dotyczące poszczególnych przedmiotów ujętych w planie studiów. Zawierają one cele przedmiotu (z reguły 3-4) oraz efekty kształcenia (z reguły 6-8) odnoszące się do efektów kierunkowych, zdefiniowanych dla całego programu kształcenia. Efekty te powiązano z wymienionymi celami przedmiotu, treściami programowymi oraz metodami dydaktycznymi. Niewielkim mankamentem tego systemu jest fakt sformułowania w niektórych przypadkach efektów modułowych łącznie (bez rozdzielania) dla wszystkich kategorii. Na tej podstawie skonstruowano w sposób czytelny matrycę efektów kształcenia, z której wynika, że wszystkie efekty kierunkowe są osiąmane poprzez realizację i spełnienie efektów modułowych, a zatem istnieje możliwość osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów modułowych (przedmiotowych).

Pozwala to wyciągnięcie ogólnego wniosku, że dokumentacja w zakresie efektów kształcenia, odnosząca się do programu ocenianego kierunku studiów I stopnia „rolnictwo” o profilu ogólno-akademickim jest zgodna z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz koncepcją rozwoju kierunku. W szczególności efekty te cechują się spójnością, odnosząc się w całości do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, z którego kierunku się wywodzi, stanowiąc jednocześnie ugruntowaną, tradycyjną i znaną od lat formułę kształcenia w zakresie nauk rolniczych.

Podstawowym mankamentem ocenianego opisu kierunkowych efektów kształcenia jest fakt, iż ich zdefiniowanie w niewielkim stopniu uwzględnia specyfikę realizowanych na kierunku dwóch specjalności. Koncepcję kształcenia specjalnościowego sformułowano precyzyjnie. W zamierzeniu specjalność **„Rolnictwo ekologiczne”** ma za zadanie przygotowanie specjalistów dysponujących poszerzonym zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji dotyczącym m.in. proekologicznych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, biologicznych metody ochrony roślin, ekologicznych aspektów mechanizacji rolnictwa, oceny jakości i certyfikacji produktów ekologicznych, gospodarki odpadami i ściekami. Druga specjalność - **„Projektowanie terenów zielonych”** w założeniu umożliwia dodatkowo

zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności w zakresie projektowania, tworzenia i pielęgnowania ogrodów i terenów zieleni, a także umiejętności łączenia dostępnych technik i narzędzi komputerowych z wiedzą teoretyczną uwzględniając, współczesne potrzeby projektowe i planistyczne.

Fakt ten nie znajduje odzwierciedlenia w opisie kierunkowych efektów kształcenia. Dodatkowe kompetencje odnoszone są wyłącznie do ogólnie sformułowanych efektów kierunkowych. Wyjątkiem jest efekt kierunkowy w kategorii wiedzy nr K_W16 „zna podstawowe pojęcia i zasady z zakresu projektowania terenów zieleni”, który jednak rozwijany jest tylko na jednej specjalności (Projektowanie terenów zielonych) w ramach modułu specjalnościowego oraz w ramach przedmiotu fakultatywnego („Podstawy aranżacji terenów zielonych” – przedmiot fakultatywny nr 3 semestr V), realizowanego tylko na tej specjalności. Studenci drugiej specjalności (Rolnictwo ekologiczne) nie mają zatem możliwości osiągnięcia tego efektu.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że **opis efektów kierunkowych kształcenia na ocenianym kierunku wymaga nieznaczącej modyfikacji** w kontekście nauczania specjalnościowego. W przypadku wymienionych specjalności pewne wątpliwości budzi także odniesienie efektów kształcenia do wybranych dyscyplin naukowych w dziedzinie nauk rolniczych. Ewidentnie brakuje tu odniesień do dwóch dyscyplin związanych z kształceniem specjalnościowym: ogrodnictwo (w odniesieniu do specjalności projektowanie terenów zieleni, nawiązującej nieco do kształcenia w zakresie architektury krajobrazu) oraz ochrona i kształtowanie środowiska (w odniesieniu do obu specjalności).

Przed i po przeprowadzeniu wizytacji stwierdzono, że opis efektów kształcenia (zarówno kierunkowych, jak i odnoszących się do modułów kształcenia) nie jest publikowany w Internecie. Na stronie internetowej znajduje się tylko opis sylwetki absolwenta, plan studiów oraz rozkład zajęć, nie ma zamieszczonych sylabusów. Ten mankament wydaje się łatwy do usunięcia bowiem Uczelnia posiada rozbudowaną stronę internetową i wyodrębniony Dział Plików. Na spotkaniu z władzami Wydziału i ze studentami wyjaśniono jednak, że opisy efektów kształcenia są dostępne w dziekanacie Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych, w Katedrze Nauk o Środowisku odpowiedzialnej za realizację kierunku studiów oraz na tablicach ogłoszeń. W tym sensie można uznać, że są one publikowane, tym bardziej, że studenci posiadają odpowiednią wiedzę na temat dostępności kierunkowych efektów kształcenia jak również sylabusów zawierających efekty kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.

2) Sformułowanie kierunkowych i modułowych efektów kształcenia nie odbiega od standardowych rozwiązań w tym zakresie, spotykanych na innych Uczelniach prowadzących oceniany kierunek studiów. Są one zatem sformułowane w sposób zrozumiały z użyciem czasowników zalecanych przez ekspertów procesu bolońskiego. Efekty kierunkowe z zakresu wiedzy operują głównie określeniami: ma wiedzę, zna podstawowe pojęcia, zasady, metody, rozumie istotę. Efekty w kategorii umiejętności zostały sformułowane w oparciu o czasowniki: umie korzystać, zastosować; potrafi identyfikować, określić, dokonać, interpretować; wykonuje pomiary, wykorzystuje metody do analizy, posługuje się językiem obcym, zaś w kategorii kompetencji społecznych: ma świadomość, rozumie potrzebę, czy też rozumie i docenia. W podobny sposób, zwięźle i zrozumiale, zostały opracowane efekty poszczególnych przedmiotów.

Typowym, poprawnym przykładem sformułowań i odniesień efektów kształcenia jest logiczny ciąg określeń używanych w efektach malejącej rangi: efekt obszarowy R1A_W01: ma podstawową wiedzę z zakresu **biologii**, chemii, matematyki, fizyki i nauk pokrewnych dostosowaną do studiowanego kierunku studiów – efekt kierunkowy K_W01: ma podstawową wiedzę z zakresu **botaniki**, fitosocjologii, mikrobiologii, ekologii, ochrony

przyrody i nauk pokrewnych niezbędną do zrozumienia zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie, powiązanych z działalnością rolniczą – efekt modułowy (przedmiot botanika) EK03 W: ma wiedzę z zakresu **organografii roślin** i jej znaczenia w produkcji rolniczej. Zwraca uwagę także spójność sformułowania poszczególnych efektów kierunkowych i modułowych, co wynika zapewne z koordynacji uczelnianej w tym zakresie przez specjalnie powołany „Zespół do opracowania efektów kształcenia, sposobu ich weryfikowania i dokumentacji” powołany przez Rektora PSW (Zarządzenie nr 15/2012 z dnia 12.04.2012 r.). Spójność i jasny sposób sformułowania efektów kształcenia powoduje, że są one sprawdzalne. Zgodnie z opinią studentów efekty kształcenia sformułowane są klarownie i umożliwiają wykładowcom opracowanie przejrzystej formy weryfikacji ich osiągnięcia. Forma i treść przedstawienia efektów kształcenia w kartach opisu przedmiotów nie stwarza problemów interpretacyjnych i dla zdecydowanej większości studentów jest przejrzysta. Sylabusy napisane są w sposób zrozumiały dla studentów, a prowadzący przestrzegają zasad zaliczenia przedmiotu przedstawionych na pierwszych zajęciach.

Reasumując można stwierdzić, że efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów „rolnictwo”, prowadzonym przez PSW w Białej Podlaskiej, zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiają prowadzenie systemu ich oceny i weryfikacji według standardowych i oryginalnych metod, zarówno przyjętych przez poszczególnych nauczycieli akademickich, jak i w zakresie efektów końcowych w procesie dyplomowania.

3) Zgodnie z zapisem zawartym w Raporcie Samooceny Uczelnia i Wydział w celu sprawdzania efektów kształcenia stosuje oryginalną metodykę, zgodnie z rozwiązaniami zawartymi w projekcie ministerialnym pn. „Krajowe Ramy Kwalifikacji w Szkolnictwie Wyższym jako narzędzie poprawy jakości kształcenia” i późniejszej publikacji „Autonomia programowa Uczelni” (wyd. MNiSW, 2010r.), polegającą m.in. na stosowaniu formującego i podsumowującego sposobu oceny osiągania efektów. Zwłaszcza ten pierwszy sposób sprzyja także sprawdzalności efektów w zakresie kompetencji społecznych. System oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów, zawarty jest w Regulaminie Studiów PSW w Białej Podlaskiej (Rozdział 4. Zaliczenie semestru oraz roku studiów), zatwierdzonym Uchwałą Nr 05/2010 Senatu PSW im Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 22 stycznia 2010 r. W Regulaminie opisano w nim m.in.: zasady zaliczenia zajęć, zaliczenie semestru oraz roku studiów według systemu ECTS, a także zasady związane z procesem dyplomowania. Nie odbiega on od powszechnie stosowanego w uczelniach wyższych – okresem zaliczeniowym jest semestr, do zaliczenia którego stosuje się punktowy system ECTS. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie określonej liczby punktów ECTS, co równoznaczne jest z uzyskaniem pozytywnych ocen ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, a zatem osiągnięcie założonych efektów kształcenia. W Uczelni stosuje się tradycyjną skalę ocen: 2,0-5,0, w której 2,0 oznacza ocenę negatywną. Pozytywną ocenę z poszczególnych przedmiotów określa się w formie albo samego zaliczenia albo egzaminu na ogół poprzedzonego uzyskaniem zaliczenia. Zaliczenie uzyskuje się na podstawie osiągnięcia założonych efektów kształcenia poprzez udział i aktywność studenta w zajęciach, wyników kontroli wiadomości oraz oceny prac wynikających z programu przedmiotu, z kolei egzamin jest sprawdzeniem stopnia opanowania przez studenta wszystkich określonych efektów kształcenia, opisanych w karcie modułu kształcenia.

Formami realizacji zajęć dydaktycznych na kierunku „rolnictwo” są wykłady i ćwiczenia, seminaria, laboratoria, ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe. Do metod i form weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia należą: prezentacje, sprawozdania, ustne i pisemne odpowiedzi w trakcie trwania semestru oraz udział w seminariach. Sposób weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia opisany jest bardzo szczegółowo w sylabusach (kartach modułów kształcenia). Zróżnicowano w nich formę zaliczenia przedmiotu od sposobu

weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia. Forma zaliczenia przedmiotów rozumiana jest jako zaliczenie lub egzamin. Z kolei sposoby weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia dotyczą narzędzi stosowanych do przeprowadzenia tej weryfikacji. Z analizy sylabusów wynika, że na kierunku „rolnictwo” stosuje się tzw. podsumowujące i formujące sposoby oceny. W pierwszym przypadku są to następujące sposoby: egzamin ustny, polegający na omówieniu zagadnień problemowych; egzamin pisemny, polegający na rozwiązaniu zadań problemowych, egzamin testowy otwarty lub zamknięty (zadania jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru, kolokwia sprawdzające stopień przygotowania do zajęć, kolokwia sprawdzające stopień opanowania wiedzy, a rzadziej – umiejętności). Z kolei do sposobów oceny formujących zalicza się: obecność na ćwiczeniach, prawidłowe ich wykonanie, przygotowanie i prezentacja indywidualnej lub zespołowej analizy zagadnienia lub problemu w formie referatu albo prezentacji medialnej, sprawozdania z przebiegu i wyników wykonywania zadań praktycznych, aktywny udział w dyskusji. Każdy efekt kształcenia określony dla danego przedmiotu ma przypisany sposób oceny oznaczony symbolem F (formujący) lub P (podsumowujący) i nr danego sposobu. W odniesieniu do każdego efektu przedmiotowego jest również wyszczególniony szczegółowy opis wymagań z powiązaniem z oceną w skali od 2 do 5 (standaryzacja).

Podczas wizytacji dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych (**zał. nr 4, część I**). Wskazała ona w każdym przypadku na ich ogólnie pozytywną ocenę, potwierdzając też istnienie różnorodnych sposobów sprawdzania efektów kształcenia. Wyjątkiem była praca pisemna (test wyboru) z przedmiotu łąkarstwo (poz. 2 zał.), którą cechował w niektórych przypadkach zbyt prosty i jednoznaczny dobór odpowiedzi do nie zawsze trafnie sformułowanych pytań.

Zgodnie z opinią studentów zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne. Wiedza jest weryfikowana podczas egzaminów. Umiejętności natomiast są sprawdzane w trakcie ćwiczeń. Studenci są oceniani obiektywnie oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów. Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących.

Poddane oglądowi wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, iż dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane z przebiegiem studiów oraz procesem dyplomowania. Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządzane są one poprawnie.

Ważnym elementem oceny osiągnięcia celów kształcenia i kierunkowych efektów kształcenia jest proces dyplomowania, ze szczególnym uwzględnieniem jakości pracy dyplomowej – inżynierskiej. Ogólne zasady dyplomowania zawarte zostały w Regulaminie studiów Uczelni (§ 33-39). Dla ocenianego kierunku studiów obowiązuje ponadto *Regulamin wewnętrzny przeprowadzania egzaminu dyplomowego na 3,5 letnich studiach inżynierskich kierunku Rolnictwo*. Wytyczne związane z przebiegiem procesu dyplomowania dotyczą wyboru i przebiegu seminarium dyplomowego, ustalenia terminu obrony pracy dyplomowej oraz procedury dotyczącej przebiegu egzaminu dyplomowego. Student wykonuje pracę pod kierunkiem uprawnionego nauczyciela akademickiego, posiadającego, co najmniej stopień naukowy doktora. Wybór promotora przez studenta odbywa się na podstawie deklaracji wyboru promotora. Promotor ze stopniem naukowym powinien systematycznie weryfikować postępy w pracy dyplomowej, sprawdzać jej treść, oceniać i wystawiać opinię o pracy oraz zapobiegać wszelkim formom naruszenia własności majątkowej i intelektualnej. Temat pracy dyplomowej musi być zgodny z kierunkiem kształcenia i powinien być ustalony przed

rozpoczęciem szóstego semestru studiów. Wzór pierwszej strony pracy dyplomowej, wymogi edytorskie, sposób przygotowania pracy w wersji elektronicznej, oświadczenia studenta i promotora znajdują się na stronie internetowej uczelni. Praca, po jej wykonaniu, musi być zaakceptowana przez promotora. Uzyskanie pozytywnych recenzji promotora i recenzenta jest warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego. Ostateczną ocenę pracy dyplomowej stanowi średnia uzyskanych ocen. Aby być dopuszczonym do egzaminu dyplomowego student musi mieć zaliczone wszystkie przedmioty i praktyki przewidziane w planie studiów i programie kształcenia, musi złożyć wszystkie egzaminy i uzupełnioną kartę okresowych osiągnięć studenta. Egzamin dyplomowy ma charakter komisyjny i jest egzaminem ustnym. Po prezentacji pracy dyplomowej, student odpowiada na trzy wylosowane w trakcie egzaminu pytania, z których jedno według Regulaminu Studiów dotyczy pracy, a dwa tematyki związanej z kierunkiem studiów. Przy ocenie egzaminu dyplomowego stosuje się skalę ocen obowiązującą w Uczelni, opisaną w Regulaminie Studiów. Ocena końcowa stanowi średnią arytmetyczną ocen uzyskanych z odpowiedzi na poszczególne pytania. Z egzaminu dyplomowego sporządza się protokół podpisany przez członków i przewodniczącego komisji. Sposób ustalania ostatecznego wyniku studiów jest następujący: $\frac{1}{2}$ średnia arytmetyczna ocen z okresu studiów, $\frac{1}{4}$ ocena egzaminu dyplomowego raz $\frac{1}{4}$ ocena pracy dyplomowej. Formalne wymogi stawiane wobec inżynierskich prac dyplomowych oraz przebieg procesu dyplomowania jest przedstawiany studentom przez poszczególnych promotorów podczas Seminarium dyplomowego.

Ocena wybranych losowo prac dyplomowych wraz z oceną przebiegu egzaminu dyplomowego według protokołów egzaminacyjnych (**zał. nr 4, część II**), wskazała jednak na pewne niedociągnięcia procesu dyplomowania. Ocenie poddano losowo wybranych 17 prac dyplomowych ukończonych w roku akademickim 2011/2012 oraz 2012/2013. Wobec łącznej liczby absolwentów kierunku wynoszącej 49, liczba ta stanowiła próbę reprezentatywną (35%). Z oceny tej wynika, że w większości przypadków (15 prac na 17) tematyka pracy była zgodna ze studiowanym kierunkiem studiów, mieściła się w zakresie obszaru, dziedziny nauk rolniczych, a przede wszystkim w zakresie dyscypliny naukowej agronomia, najbardziej odpowiadającej kierunkowi rolnictwo. Podstawowym mankamentem większości ocenianych prac był brak ich inżynierskiego charakteru. Stwierdzono to ewidentnie w 8 przypadkach, a w pozostałych 4 uznano, że prace częściowo odpowiadały wymaganiom w tym zakresie. W wymienionych pracach nie stwierdzono elementów ani ekspertyzy, ani też projektu. Miały one zazwyczaj charakter przeglądowy i zostały przygotowane tylko na podstawie literatury. Były pozbawione jakiegokolwiek „roboczej” części twórczej, nie miały charakteru rzeczoznawczego, często również określonego celu, przedmiotu i zakresu merytorycznego, nie zawierały założeń metodycznych ani też uargumentowanych wniosków oraz wskazań co do potrzeby podjęcia działań naprawczych. Odtwórczy (literaturowy) charakter większości prac poddaje w wątpliwość osiągnięcie kompetencji inżynierskich, a także efektów kierunkowych w kategorii umiejętności i kompetencje społeczne. Ponadto, w 13 pracach na 17 analizowanych stwierdzono, że ich oceny (wyłącznie 5,0) wystawione przez promotora i recenzenta (zawsze takie same) były ewidentnie zawyżone. Prace cechowały się bowiem niedopracowaniem redakcyjnym, posiadały błędy merytoryczne, liczne usterki redakcyjne. Nie zawierały wniosków, a tylko lakoniczne, najczęściej posiadające raczej charakter wstępu, podsumowanie. Przygotowywane na ustalonym formularzu recenzje były w wielu przypadkach lakoniczne, oceniający nie udzielali w nich odpowiedzi na zawarte w formularzu pytania. Oceniając protokoły egzaminu dyplomowego stwierdzono, iż nie zawierają one ani wzmianki ani tym bardziej oceny prezentacji pracy dyplomowej. Prowadzi to do przypuszczenia, że w niektórych przypadkach takie prezentacje w ogóle nie miały miejsca. Niektóre pytania dotyczące tematyki pracy były nieprawidłowo sformułowane (np. pytanie o cel pracy), natomiast pytania dotyczące treści kierunkowych i specjalnościowych zadawano

na ogół zgodnie z przygotowaną w Katedrze Nauk o Środowisku PSW, dostępną dla dyplomantów, listą poprawnie sformułowanych 40 zagadnień kierunkowych i 10 zagadnień dotyczących studiowanej specjalności. W efekcie zawyżania ocen prac dyplomowych, 12 absolwentów spośród 17 analizowanych, uzyskało na dyplomie ocenę bardzo dobrą.

W celu zapewnienia oryginalności prac dyplomowych wprowadzono w październiku 2013 r. w Katedrze Nauk o Środowisku *Procedurę antyplagiatową* określającą zasady funkcjonowania systemu Plagiat.pl i obejmującą wszystkie prace inżynierskie.

Reasumując można stwierdzić, że proces dyplomowania studentów kierunku „rolnictwo” w PSW w Białej Podlaskiej jest dobrze przygotowany, opisany i dostępny dla studentów pod względem formalnym. Występują jednak uchybienia natury merytorycznej, związane przede wszystkim z brakiem charakteru inżynierskiego większości prac i ewidentnym zawyżaniem ocen prac dyplomowych. Ogólnie biorąc system dyplomowania w PSW w Białej Podlaskiej nie odbiega od przyjętego w innych uczelniach, prowadzących oceniany kierunek studiów. Podczas wizytacji studenci potwierdzili znajomość zasad tego systemu oraz możliwość wyboru promotora i tematyki pracy dyplomowej, jak również terminowość ustalenia ostatecznego tematu.

Opisany powyżej system oceny efektów kształcenia jest przejrzysty, obejmuje wszystkie kategorie tych efektów i przewiduje dla nich adekwatne sposoby weryfikacji, powszechnie stosowane w procesie kształcenia na kierunku studiów „rolnictwo”. Dzięki funkcjonowaniu tego systemu możliwa jest ocena efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Jednocześnie należy zwrócić uwagę władzom Wydziału na konieczność niewielkiej modyfikacji tego systemu. Po pierwsze lektura sylabusów prowadzi do wrażenia, że w niektórych przypadkach system oceny efektów kształcenia jest nawet nadmiernie rozbudowany w stosunku do znaczenia przedmiotu i jego treści programowych. W odniesieniu do realizowanych modułów kształcenia wymagania są standaryzowane. Po drugie zaleca się podjęcie działań związanych z eliminacją wykazanych uchybień w systemie dyplomowania studentów.

Ocena stopnia dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny osiągnięcia efektów kształcenia wskazuje na pewne łatwe do usunięcia mankamenty (brak sylabusów w Internecie). Jednak zdaniem studentów, postanowienia Regulaminu studiów PSZ w Białej Podlaskiej w sposób jasny i nie budzący wątpliwości określają zasady przeprowadzenia egzaminów i zaliczeń oraz warunki końcowej weryfikacji efektów kształcenia. Podczas rozmów ze studentami, przeprowadzanych podczas hospitacji i na zebraniu ogólnym stwierdzono, że znają oni system weryfikacji efektów kształcenia danego przedmiotu. Są informowani o wymaganiach zaliczeniowych i egzaminacyjnych na początku semestru (zgodnie z Regulaminem Studiów), a terminach zaliczeń i egzaminów z należytym wyprzedzeniem. Można zatem jednoznacznie stwierdzić, że system oceny efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest dobrze znany studentom.

Podczas wizytacji dokonano także oceny skali i przyczyn odsiewu. Stwierdzono, że na studiach stacjonarnych skala odsiewu nie jest wysoka i wynosi dla dwóch pierwszych roczników absolwentów 15-26%, a w przypadku formy niestacjonarnej, która realizowana była tylko jeden raz, w latach 2009/2010 – 2012/2013, jest większa – 41%. Jako główną przyczynę odsiewu podawano w Raporcie Samooceny i podczas wizytacji, problemy z opanowaniem wiedzy, umiejętności i kompetencji zakładanych w programie kształcenia (brak zaliczenia semestru). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że ogólna liczba studentów przyjmowanych na I rok studiów nie jest duża (15-37 w zależności od roku naboru). Aktualnie na kierunku (wyłącznie forma stacjonarna) zarejestrowanych jest tylko 76 studentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

4) Pierwsi absolwenci kierunku rolnictwo opuścili mury Uczelni w 2012 r. Było to 22 absolwentów studiów stacjonarnych. W roku 2013 dyplom ukończenia studiów uzyskało kolejnych 17 absolwentów studiów stacjonarnych oraz po raz pierwszy i jedyny w historii kierunku 10 absolwentów formy niestacjonarnej. Łączna liczba absolwentów (lata 2012-13) wynosi zatem zaledwie 49 osób. PSW w Białej Podlaskiej podjęła działania zmierzające do badania losów absolwentów na rynku pracy. Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych realizuje w Uczelni przez Biuro Karier powołane Uchwałą Nr 52/2005 Senatu PSW z dnia 24 listopada 2005 r. Od 3 grudnia 2012 r. Biuro Karier stanowi osobną jednostkę organizacyjną. Rektor Uczelni powołał ponadto Zarządzeniem nr 36/2011 z dnia 8 listopada 2011 r. Pełnomocnika Rektora ds. monitorowania kariery zawodowej absolwentów, do zadań którego należy monitorowanie losów zawodowych absolwentów i opieka nad Biurem Karier. Biuro Karier oprócz monitorowania losów absolwentów, gromadzi i udostępnia wydawnictwa i materiały informacyjne o tematyce związanej z rozwojem osobistym i zawodowym oraz poruszaniem się na rynku pracy. Biuro współpracuje z instytucjami i organizacjami rynku pracy. W 2012 r. rozpoczęto pilotażowe badanie losów zawodowych absolwentów. Absolwenci, którzy obronili pracę dyplomową w 2012r. w pierwszej kolejności (podczas zdawania karty obiegowej) wyrazili zgodę na udział w badaniu losów zawodowych absolwentów. Po 12 miesiącach od obrony pracy dyplomowej, PSW w Białej Podlaskiej rozpoczęła realizację zadania. Absolwenci wypełnili ankietę w wersji elektronicznej (Ankieta Absolwenta PSW 2013r.). Przewidywano, że raport zawierające wyniki badań powstanie do grudnia 2013r. W czasie przeprowadzania wizytacji ocenianego kierunku, raport ten nie był jeszcze opublikowany. Biuro Karier zbiera także opinie pracodawców o absolwentach Uczelni. Do tego celu służy specjalna ankieta, skierowana do pracodawców. Uczelnia organizuje cykliczne spotkania z pracodawcami oraz ich udział w konsultowaniu programów kształcenia. Po zakończeniu każdego roku akademickiego Biuro Karier ma za zadanie sporządzanie wniosków w celu doskonalenia struktury efektów kształcenia. Na posiedzeniu w dniu 11 maja 2012 r. Senat Uczelni zatwierdził Uchwałą nr 36/2012 przedstawione przez Pełnomocnika Rektora ds. monitorowania karier absolwentów sprawozdanie w zakresie monitorowania karier zawodowych absolwentów PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej za rok 2012. W badaniu tym brał udział jedynie 1 absolwent kierunku „rolnictwo”.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili inicjatywy Biura Karier, zwłaszcza spotkania z przedstawicielami pracodawców, u których znaleźli zatrudnienie absolwenci ocenianego kierunku, a także u których mają możliwość odbycia praktyk zawodowych.

Reasumując można stwierdzić, że PSW w Białej Podlaskiej posiada typowy system, procedury i mechanizmy umożliwiające badanie karier absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów kierunku rolnictwo i potrzeb rynku pracy. Pierwsze badania podjęto w połowie 2013 r., a ich wyniki nie są jeszcze znane. Pełna analiza efektywności działalności Uczelni w tym zakresie nie jest zatem jeszcze możliwa.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Dokumentacja w zakresie efektów kształcenia, odnosząca się do programu kierunku studiów I stopnia „rolnictwo” o profilu ogólno-akademickim, prowadzonego przez PSW w Białej Podlaskiej, jest zgodna z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz koncepcją rozwoju kierunku. W szczególności efekty te cechują się spójnością, odnosząc się w całości do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, z którego kierunek

się wywodzi oraz do dziedziny nauk rolniczych i dyscypliny naukowej agronomia, z którą kierunek jest najbardziej związany. Opis efektów kierunkowych kształcenia na ocenianym kierunku studiów wymaga modyfikacji, zwłaszcza w odniesieniu do nauczania specjalnościowego. Zdefiniowanie efektów w niewielkim stopniu uwzględnia specyfikę realizowanych na kierunku dwóch specjalności: projektowanie terenów zielonych oraz rolnictwo ekologiczne. Opis efektów kształcenia jest dostępny i znany społeczności akademickiej.

- 2) Efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów rolnictwo, prowadzonym przez PSW w Białej Podlaskiej, zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiają prowadzenie systemu ich oceny i weryfikacji według standardowych i oryginalnych metod, zarówno przyjętych przez poszczególnych nauczycieli akademickich, jak i w zakresie efektów końcowych w procesie dyplomowania.
- 3) System oceny efektów kształcenia jest przejrzysty, obejmuje wszystkie kategorie tych efektów i przewiduje dla nich adekwatne sposoby weryfikacji, powszechnie stosowane w procesie kształcenia na kierunku studiów „rolnictwo”. Dzięki funkcjonowaniu tego systemu możliwa jest ocena efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. System oceny efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest ogólnie dostępny i dobrze znany studentom.
Proces dyplomowania studentów kierunku „rolnictwo” w PSW w Białej Podlaskiej jest dobrze przygotowany, opisany i dostępny dla studentów pod względem formalnym. Jednak nie w pełni pozwala na ocenę osiągnięcia efektów końcowych. Występują w nim uchybienia natury merytorycznej, związane przede wszystkim z brakiem charakteru inżynierskiego większości prac dyplomowych i ewidentnym zawyżaniem ocen prac dyplomowych przez promotorów i recenzentów, których recenzje są zbyt lakoniczne.
- 4) Uczelnia posiada typowy system, procedury i mechanizmy umożliwiające badanie karier absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów kierunku „rolnictwo” i potrzeb rynku pracy. Wyniki pierwszych przeprowadzonych badań w tym zakresie nie są jeszcze znane, m.in. ze względu na ukończenie ocenianych studiów przez pierwszych 22 absolwentów w 2012 r.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1) Program studiów kierunku „rolnictwo” został opracowany na podstawie nie obowiązujących już aktualnie „Standardów kształcenia dla kierunku studiów Rolnictwo” (zał. nr 92 do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12.07.2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia). Obecnie realizowana edycja programu, cechująca się niewielkimi modyfikacjami w stosunku do wyjściowej, obowiązuje od roku akademickiego 2012/2013. Dlatego też, programy realizowane w oparciu o standardy kształcenia (III i IV rok studiów) oraz na podstawie określonych przez Uczelnię efektów kształcenia (I i II rok studiów) mogą być omawiane wspólnie.

Oceniany program studiów zasadniczo nie różni się od programów kierunku „rolnictwo” realizowanych w innych uczelniach. Ma czytelną strukturę i ogólnie dobrze koresponduje z zakładaną sylwetką absolwenta kierunku jako specjalisty w zakresie technologii produkcji rolniczej, zwłaszcza roślinnej (to jest podstawowa różnica w stosunku do pokrewnego kierunku studiów „zootechnika”, kształcącego specjalistów głównie w zakresie produkcji

zwierzęcej), posiadającego przygotowanie do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz do pracy w administracji rządowej i samorządowej, w usługach i doradztwie rolniczym, przedsiębiorstwach zajmujących się skupem i obrotem produktów rolniczych i zakładach przetwórczych. Jednocześnie zakłada się, że absolwent studiów I stopnia na kierunku „rolnictwo” jest w pełni przygotowany do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Według przygotowanej czytelnie i poprawnie dokumentacji, studia te trwają przez 7 semestrów, obejmując 2265 godzin na studiach stacjonarnych oraz 1534 godziny na studiach niestacjonarnych, co stanowi 67,7% wymiaru realizowanego na formie stacjonarnej. Należy zaznaczyć, że obecnie na wszystkich rocznikach studia prowadzone są tylko w formie stacjonarnej dla łącznej liczby 76 studentów. Plan studiów niestacjonarnych jest identyczny, jak stacjonarnych, różniąc się jedynie liczbą godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Ze względu na brak naborów plan ten nie jest aktualnie realizowany. W przypadku ewentualnego uruchomienia tej formy kształcenia, dobrze byłoby zastanowić się czy jednak studia niestacjonarne nie powinny trwać 8 semestrów, analogicznie jak w większości innych Uczelni, prowadzących kierunek „rolnictwo”, kończący się uzyskaniem kompetencji inżynierskich.

Na realizowanych studiach stacjonarnych (identycznie na obu realizowanych specjalnościach) wykłady stanowią 808 godzin (35,6%), a pozostałą część 1457 godzin (64,3%) różne formy ćwiczeń. Wśród prowadzonych ćwiczeń największy udział mają ćwiczenia laboratoryjne - 720 godzin (49,4% ich wymiaru). Ważnym elementem procesu kształcenia są także ćwiczenia terenowe w łącznym wymiarze 90 godzin, które realizowane są zasadniczo w gospodarstwach rolnych oraz instytucjach obsługi rolnictwa. Ćwiczenia te dotyczą aż 15 przedmiotów po 6 godzin ćwiczeń terenowych: botaniki, ochrony środowiska, agrometeorologii, agroekologii, gleboznawstwa i chemii rolnej, ogólnej uprawy roli i roślin, podstaw rozrodu i fizjologii zwierząt, łąkarstwa, żywienia zwierząt i paszoznawstwa, hodowli roślin i nasiennictwa, ochrony roślin, szczegółowej uprawy roślin, chowu zwierząt, zoohigieny z podstawami weterynarii oraz ekologii i ochrony przyrody. Zapoznając się z kartami modułów kształcenia, dotyczącymi poszczególnych przedmiotów, stwierdzono jednak, że w niektórych przypadkach i to dotyczących zasadniczych przedmiotów (łąkarstwo, szczegółowa uprawa roślin, ogólna uprawa roli i roślin, hodowla roślin i nasiennictwo) brak jest programu tych ćwiczeń. Trudno za taki program uznać bowiem następujący, niczego nie wyjaśniający, opis w sylabusie: „poznanie problematyki przedmiotu w terenie”.

Swoistą cechą programu studiów na kierunku „rolnictwo”, realizowanego w PSW w Białej Podlaskiej, jest fakt prowadzenia dwóch specjalności: Rolnictwo ekologiczne oraz Projektowanie terenów zieleni. Specjalności te mają dobrze opisaną strukturę dodatkowych kwalifikacji absolwenta, chociaż – jak wspomniano - nie w pełni odzwierciedloną w kierunkowych efektach kształcenia. Specjalności te są uruchamiane począwszy od IV semestru studiów i obejmują blok 11 przedmiotów specjalnościowych (na IV semestrze 5 przedmiotów, na V, VI i VII – po 2 przedmioty) o łącznym wymiarze wynoszącym 435 godzin, co stanowi 19,2% ogólnej liczby godzin. Studenci potwierdzili możliwość swobodnego wyboru specjalności, co umożliwia zaliczenie całości bloku specjalnościowego jako fakultatywnej części programu studiów. Jednak ze względu na niewielką liczbę studiujących, obie specjalności są jednocześnie rzadko realizowane. Aktualnie studenci IV roku realizują jedynie specjalność Projektowanie terenów zieleni, podobnie będzie w przypadku aktualnego I i II rocznika. Jedynie na III roku (25 zarejestrowanych studentów), prowadzone są obie specjalności.

Struktura ocenianego programu studiów jest dość typowa. Obejmuje on kształcenie ogólne w wymiarze 300 godzin, obejmujące m.in. język obcy, przedmioty humanistyczne i społeczne, wychowanie fizyczne, technologię informacyjną, grafikę inżynierską, ergonomię i

BHP, ochronę własności intelektualnej. Niepotrzebnie do tej części włącza się dodatkowo szkolenie BHP i szkolenie biblioteczne, ponieważ jak wynika z nazwy są to jednak szkolenia, a nie nauczanie na poziomie studiów wyższych. Nieporozumieniem jest zaliczenie do tej części kształcenia praktyki zawodowej, której głównym zadaniem jest przecież pogłębienie wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych, a nie ogólnych. Następnym rodzajem kształcenia - kształcenie podstawowe obejmuje przedmioty dotyczące głównie biologicznych i chemicznych podstaw rolnictwa (m.in. chemię, biochemię, botanikę, fizjologię roślin, mikrobiologię, genetykę), co należy ocenić jako rozwiązanie standardowe na ocenianym kierunku studiów. Łączny wymiar tych przedmiotów wynosi 306 godzin (13,5% łącznego wymiaru studiów) i wydaje się być wystarczający do osiągnięcia zakładanych kwalifikacji absolwenta, tym bardziej, że niektóre z przedmiotów zaliczonych do grupy kierunkowych zawierają także treści o charakterze podstawowym (np. agrometeorologia, agroekologia i gleboznawstwo w dużej mierze dotyczą środowiskowych podstaw rolnictwa). Najobszerniejszą grupę w programie studiów stanowią 23 przedmioty kierunkowe o charakterze głównie zawodowym, dotyczące podstaw i szczegółowych aspektów działalności rolniczej, w tym zwłaszcza produkcji roślinnej i zwierzęcej. Łączny wymiar kształcenia kierunkowego zawodowego obejmuje aż 1224 godziny, co stanowi 54% ogólnej liczby godzin. Dobór i wymiar przedmiotów oraz treści kształcenia w tej części również można uznać za poprawne, a nawet w niektórych przypadkach (np. zoohigiena z podstawami weterynarii) program zawiera treści bardzo przydatne w zawodzie rolnika, które rzadko są wykładane na innych uczelniach. Podkreślenia wymaga fakt poważnego udziału w programie kształcenia bardzo przydatnych treści z zakresu ekonomicznych uwarunkowań produkcji rolniczej, które realizowane są na trzech przedmiotach: ekonomika i organizacja rolnictwa, marketing w rolnictwie i rachunkowość. Pewnym mankamentem w programie studiów jest połączenie dwóch ważnych przedmiotów - gleboznawstwo i chemia rolna w jeden, o łącznym niezbyt wysokim wymiarze 51 godzin. Nie jest to rozwiązanie najlepsze, ponieważ są to przedmioty bardzo ważne dla właściwego kształtowania sylwetki absolwenta i jednak różniące się pod względem celów i efektów kształcenia. Gleboznawstwo stanowi koronny przedmiot z zakresu środowiskowych aspektów produkcji roślinnej, zaś chemia rolna jest, zwłaszcza w części dotyczącej nawożenia, fundamentalnym przedmiotem dotyczącym kształtowania wysokości i jakości otrzymywanych surowców. Łączenie wymienionych przedmiotów jest rozwiązaniem często przyjmowanym na kierunku „zootechnika”, w przypadku kierunku rolnictwo trudno uznać je za prawidłowe. Ponadto należy zwrócić uwagę, że w programie studiów brakuje treści z zakresu technologii produkcji podstawowych roślin warzywnych i sadowniczych (na specjalności rolnictwo ekologiczne realizowany jest przedmiot alternatywne rośliny warzywnicze i sadownicze). Ten segment produkcji roślinnej (ogrodnictwo) odgrywa ważną rolę w niektórych gospodarstwach rolniczych i dobrze byłoby, aby znalazł odzwierciedlenie w programie kształcenia na kierunku „rolnictwo” – kształcącym specjalistów przede wszystkim z zakresu produkcji roślinnej: technologii produkcji roślin polowych, na użytkach zielonych oraz roślin ogrodniczych.

Ważny element kształcenia na ocenianym kierunku studiów w PSW w Białej Podlaskiej stanowi **praktyka zawodowa**. Zasady odbywania praktyk określa Regulamin Praktyk Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej stanowiący Załącznik do Zarządzeń Rektora Uczelni: nr 49/2007 z dnia 9 listopada 2007 r. oraz nr 06/2011 z dnia 1 marca 2011 r. Zgodnie ze standardami, trwa ona 8 tygodni, realizowana jest w okresie wakacyjnym po zakończeniu VI semestru studiów. Zasady organizacji praktyk studentów kierunku „rolnictwo” opracowane zostały przez opiekuna praktyk studenckich, a zatwierdzone przez Kierownika Katedry Nauk o Środowisku. Praktyka zawodowa posiada dobrze sprecyzowane cele i poprawny, bardzo szczegółowy program, zawierający zagadnienia z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej, z którymi studenci powinni się

zapoznać podczas praktyki. Dobrze sformułowane są także zasady zaliczania praktyk (zaliczenie na ocenę), według których do zaliczenia praktyki wymagany jest prawidłowo prowadzony dziennik praktyk, opinia tzw. zakładowego opiekuna oraz samoocena z przebiegu praktyki. Wśród miejsc odbywania praktyk wymienia się praktyki organizowane przez Uczelnię w instytucjach i przedsiębiorstwach, z którymi zawarto porozumienia (np. Urząd Miasta w Białej Podlaskiej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Stadnina Koni w Janowie Podlaskim, Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Bydgoszczy Placówka Terenowa w Białce czy Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska). Część praktyk ma formułę indywidualną, realizowaną w wybranym przez studenta miejscu – najczęściej w gospodarstwie rolniczym. Istnieje także możliwość odbycia praktyki zagranicznej. Na wniosek studenta jako praktyka zawodowa może zostać zaliczona wykonywana praca zawodowa, gdy jej charakter jest zgodny z kierunkiem studiów. Warunki zaliczenia wykonywanej pracy jako praktyki określa Senat. PSW w Białej Podlaskiej posiada przejrzysty i poprawny system i zasady organizacji praktyk, sprecyzowane w Regulaminie Praktyk (zał. do Zarządzenia Rektora PSW z 2007 i 2011 r.). W Uczelni działa m.in. Sekcja Praktyk Studenckich wykonująca wszelkie działania pomocnicze związane z planowaniem, organizacją i realizacją praktyk. Studenci mają pełną informację o praktykach, ponieważ niezależnie od istniejących dokumentów i procedur, przed rozpoczęciem ich realizacji odbywają się spotkania informacyjne z opiekunami i pracownikami Sekcji. W opinii studentów instytucje w których odbywają się praktyki zawodowe mają związek ze specyfiką kierunku oraz pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci pozytywnie ocenili dużą pomoc Sekcji Praktyk Studenckich w znalezieniu instytucji odbycia praktyk.

System **punktacji ECTS** przyjęty w procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest ogólnie zgodny z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie. W szczególności odpowiada wymaganiom zawartym w treści § 5. pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. nr 243). Jest także zgodny z Uchwałą nr 52/2012 z lipca 2012 r. Senatu PSW w Białej Podlaskiej, regulującą zasady konstrukcji systemu ECTS w Uczelni. Łączna liczba punktów zapewniająca ukończenie studiów wynosi zatem 210, do zaliczenia każdego z siedmiu semestrów wymagana jest liczba 30 pkt ECTS, punkty są przyznawane za osiągnięcie efektów kształcenia w ramach każdego przedmiotu (za wyjątkiem szkoleń), wynosząc od 1 (np. ergonomia i BHP) do 6 (przedmioty najważniejsze związane z uzyskaniem zakładanych kwalifikacji absolwenta – np. szczegółowa uprawa roślin, ogólna uprawa roli i roślin, ochrona roślin, łąkarstwo). Za pracę dyplomową i egzamin dyplomowy inżynierski przyznaje się 15 ECTS, co jest zgodne z unormowaniami stosowanymi przez inne jednostki prowadzące oceniany kierunek studiów, natomiast za zaliczenie 8 tygodniowej praktyki zawodowej tylko 2 pkt ECTS. Z oceny struktury podziału punktów w odniesieniu do zasadniczych modułów kształcenia wynika, że najwięcej ich przyznaje się słusznie za odbycie modułu kształcenia kierunkowego – 122 ECTS (58,1%), a w dalszej kolejności podstawowego i specjalnościowego po 35 ECTS (po 16,7%), a najmniej za ukończenie modułu kształcenia ogólnego 18 ECTS (8,6%). Zgodnie z kartami modułów kształcenia (sylabusami) punkty ECTS są w każdym przypadku rozliczane na godziny zajęć prowadzone przez nauczyciela akademickiego oraz samodzielną pracę studenta. Określając nakład pracy studenta koniecznej do zaliczenia pojedynczego przedmiotu uwzględnia się zatem nakład pracy w trakcie realizacji zajęć dydaktycznych i praktyk zawodowych oraz nakład pracy niezbędny do przygotowania się do zaliczeń/egzaminów i nakład pracy własnej przy studiowaniu literatury.

Podstawowym mankamentem systemu ECTS jest mało jednoznaczne wyodrębnienie modułów kształcenia, wybieranych przez studenta, które powinny mieć przypisane punkty

ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% w stosunku do całkowitej liczby punktów koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów (§ 5. Pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia - Dz.U. nr 243). Według dokumentacji i stanu faktycznego, do wyboru przez studenta jest na pewno w całości moduł specjalnościowy (35 pkt ECTS) oraz cztery przedmioty nazwane fakultatywnymi (łącznie 8 pkt ECTS). Brakuje natomiast jednoznaczności w zaliczeniu do części wybieralnej przez studenta innych modułów. Z planu studiów wynika bowiem, że nie są to ani przedmioty humanistyczne, ani zajęcia wychowania fizycznego, ani proseminaria i seminaria, ani też praktyka zawodowa (zaliczona błędnie do modułu kształcenia ogólnego).

Należy podkreślić, że studenci posiadają wiedzę na temat systemu punktów ECTS. Uważają, że liczba punktów odpowiada nakładowi pracy potrzebnemu do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Tylko nieliczni studenci posiadają wiedzę o możliwości zaliczenia przedmiotów na podstawie punktów ECTS w ramach wymian studenckich. W opinii studentów program kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia indywidualizację programu kształcenia w oparciu o system punktów ECTS. Studenci mają możliwość wyboru specjalności, a także części przedmiotów w ramach modułu swobodnego wyboru.

Sekwencję zasadniczych modułów kształcenia (ogólne, podstawowe, kierunkowe, specjalnościowe) można uznać za prawidłową, chociaż lepiej byłoby, gdy treści specjalnościowe skoncentrowano na semestrach V-VII, a nie w głównej mierze w semestrze IV (aż 17 ECTS, czyli blisko połowa całego modułu specjalnościowego). W zakresie sekwencji szczegółowych modułów kształcenia zasadniczo nie stwierdzono nieprawidłowości, chociaż zasadna wydaje się zamiana semestru realizacji przedmiotu fizjologia roślin i biochemia (biochemia powinna poprzedzać fizjologię a jest odwrotnie) oraz późniejsza realizacja przedmiotu ekonomika i organizacja rolnictwa, równoległe a najlepiej po realizacji koronnych przedmiotów zawodowych: szczegółowa uprawa roślin oraz chów zwierząt (jest odwrotnie). Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że sekwencja przedmiotów w cyklu kształcenia jest odpowiednia. Jak podkreślono podczas spotkania, stopień trudności przedstawianych treści kształcenia narasta stopniowo i nie stwierdzono braków podstawowej wiedzy i umiejętności, podczas uczestnictwa w zajęciach zaawansowanych.

Ocena **organizacji** procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla ocenianego kierunku studiów pozwala na wnioskowanie, że umożliwi ona osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Zwraca uwagę zwłaszcza równomierne rozłożenie liczby godzin dydaktycznych w poszczególnych semestrach. W wymiarze tygodniowym rozkład ten wynosi odpowiednio: 22 godziny w I semestrze i dalej 18, 20, 21, 22, 24 oraz 16 plus praca dyplomowa. Znacznie mniejsza równomierność dotyczy liczby wymaganych egzaminów w poszczególnych semestrach, która wynosi odpowiednio: 5, 4, 2, 3, 2, 2 i 1. Nasilenie egzaminów na I roku studiów może budzić co prawda wątpliwości, jednak wobec braku selekcji kandydatów na studia podczas procesu rekrutacyjnego, I rok w zamyśle ma pełnić w części rolę selekcyjną. Analiza aktualnego rozkładu zajęć w semestrze zimowym roku akademickiego 2013/2014 w niektórych przypadkach wskazuje na pewne niedociągnięcia. Dotyczy to np. II roku studiów, w przypadku którego całkowicie wolna od zajęć jest środa, niewielkie także jest obciążenie w poniedziałek (tylko jeden przedmiot), natomiast większość zajęć odbywa się we wtorek po południu (trzy ważne i trudne przedmioty: mikrobiologia, genetyka, biochemia) i w piątek. Jednak do takiego rozkładu zajęć, studenci nie zgłaszali zastrzeżeń, podobnie jak do innych uwarunkowań organizacyjnych przebiegu studiów w kontekście realizacji celów i efektów kształcenia.

Generalnie studenci pozytywnie oceniają liczbę godzin przypisaną poszczególnym przedmiotom oraz organizację procesu kształcenia. W opinii studentów, formy prowadzenia zajęć sprzyjają aktywności i wzmagają kreatywność.

Ocena możliwości **indywidualizacji** procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych oraz studentów niepełnosprawnych wskazuje, że PSW w Białej Podlaskiej posiada dobre rozwiązania w tym zakresie. Zgodnie z Regulaminem Studiów (§ 14, pkt. 1) istnieje możliwość indywidualnej organizacji zajęć oraz możliwość studiowania według indywidualnego programu kształcenia i planu studiów dla studentów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce (co najmniej 4,80 za ostatni semestr) oraz dla osób samodzielnie wychowujących dzieci, będących członkami sportowej kadry reprezentującej uczelnię. W roku akademickim 2013/2014 z indywidualnej organizacji zajęć korzysta 3 studentów kierunku „rolnictwo”. Uczelnia posiada także system wspierania **studentów niepełnosprawnych** (wydzielone miejsca parkingowe, windy i podesty dla wózków inwalidzkich, wydzielone toalety, specjalnie wyposażone przestronne pokoje w domu studenckim), koordynowaną przez pełnomocnika rektora ds. studentów niepełnosprawnych. Do obowiązków pełnomocnika należy zapoznawanie się z oczekiwaniami, potrzebami i problemami studentów niepełnosprawnych oraz pomaganie im w procesie kształcenia, pomoc w usuwaniu barier w dostępie do zasobów edukacyjnych i informacyjnych Uczelni, zapoznanie kandydatów na studia z możliwością kształcenia na Uczelni osób niepełnosprawnych, współpraca z organizacjami rządowymi, pozarządowymi i samorządowymi wspierającymi osoby niepełnosprawne, pomoc w pozyskiwaniu wsparcia finansowego w ramach programów na rzecz osób niepełnosprawnych, reprezentowanie interesów studentów niepełnosprawnych przed organami uczelni i instytucjami zewnętrznymi, organizowanie i udział w warsztatach, seminariach i konferencjach dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych. Student niepełnosprawny ma prawo do dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do jego szczególnych potrzeb, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci oznajmili, iż posiadają wiedzę o możliwości studiowania w ramach indywidualnego toku studiów, korzystają z tego przywileju głównie osoby aktywne zawodowo, bądź studiujące dwa kierunki.

W konkluzji można stwierdzić, że opisany powyżej program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zgodnej ze studiowanym kierunkiem studiów i poprawnie opisanej struktury kwalifikacji absolwenta. Program ten cechuje czytelna struktura, dobra korespondencja z zakładaną sylwetką absolwenta, prawidłowy udział zasadniczych modułów kształcenia z rozbudowanym modułem kształcenia kierunkowego oraz poprawne cele, program, organizacja i realizacja praktyki zawodowej.

2) Raport samooceny, dokumentacja dostarczona przez Wydział podczas wizytacji, jak również ocena przez Zespół Oceniający warunków i przebiegu kształcenia w miejscu studiów, rozmowy z władzami Wydziału i studentami wskazują, że koncepcja studiów na kierunku „rolnictwo” jest przemyślana i Wydział stosuje właściwe narzędzia do jej realizacji. Opracowane efekty kształcenia znajdują odzwierciedlenie w treściach realizowanych modułów, praktykach oraz pracach przejściowych i w większości w egzaminach dyplomowych. Oceniany program kierunku studiów cechuje ogólnie poprawny dobór **formy zajęć** do treści programowych, celów i efektów kształcenia. Ze szczegółowych programów poszczególnych przedmiotów wynika, że podczas ich realizacji stosowane są adekwatne **metody dydaktyczne**. Wykłady i seminaria prowadzone są w standardowy sposób. W ramach ćwiczeń stosowane są aktywizujące metody dydaktyczne (np. udział w dyskusji, rozpoznawanie gatunków, wykonanie zielnika, wykonanie zadania laboratoryjnego według

instrukcji, zapoznanie się z budową przyrządu, wykonanie obliczeń itp.). Z niektórych programów (np. fizjologia roślin) wynika jednak, iż nie wszystkie przedmioty, które tego wymagają, realizowane są w formie laboratoryjnej i za pomocą metod czynnościowych. W planie studiów omawiany przedmiot ma przypisaną formułę laboratoryjną (30 godzin laboratorium), według karty modułu kształcenia jest to jednak forma audytoryjna (30 godzin ćwiczeń), czego potwierdzeniem są stosowane metody dydaktyczne: dyskusja, przygotowanie i zespołowa prezentacja. W przypadku tego ważnego przedmiotu trudno te metody dydaktyczne uznać za adekwatne do założonych celów i efektów kształcenia. Ogólnie można zatem stwierdzić, iż program studiów posiada dobrze dobrane formy i metody dydaktyczne do celów, efektów i treści kształcenia, z wyraźną przewagą form ćwiczeniowych, w tym laboratoryjnych i terenowych, operujących aktywizującymi metodami dydaktycznymi. Jednak jakość realizacji treści za pomocą tych form i metod, w przypadku niektórych przedmiotów budzi wątpliwości.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili opinię, iż prowadzone na ocenianym kierunku zajęcia pozwalają na zdobycie umiejętności praktycznych, które większość z nich będzie mogła wykorzystać w pracy zawodowej. Studenci bardzo pozytywnie ocenili sposób prowadzenia ćwiczeń oraz zajęć terenowych oraz fakt, że większość zajęć prowadzona jest przez praktyków, co pozwala im na łatwiejsze zdobycie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy. W opinii studentów, stosowane metody dydaktyczne sprzyjają osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia. Oceniając stopień spójności programu kształcenia nie stwierdzono też dublowania treści kształcenia. Wyjątkiem w tym zakresie jest przedmiot określony jako fakultatywny 2, figurujący w planie i realizowany podczas IV semestru studiów na obu specjalnościach i formach kształcenia, pn. Technologia produkcji roślinnej. Przedmiot ten jest oczywiście bardzo ważny dla uzyskania efektów kształcenia na kierunku „rolnictwo”, jednak dubluje treści z wielu innych przedmiotów, zwłaszcza z zakresu ogólnej uprawy roślin. Jak podano podczas wizytacji, lista przedmiotów fakultatywnych, liczy aż 25 pozycji. Są zatem możliwości oferowania studentom nowych, nie dublowanych treści kształcenia.

Pomimo wykazania drobnych uchybień należy stwierdzić, że koncepcja kształcenia, opracowane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz programy studiów tworzą spójną całość.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Oceniany program kształcenia zasadniczo nie różni się od programów kierunku „rolnictwo” realizowanych na poziomie pierwszego stopnia w innych uczelniach, ma czytelną strukturę i dobrze koresponduje z zakładaną sylwetką absolwenta kierunku jako specjalisty w zakresie technologii produkcji rolniczej, zwłaszcza roślinnej. Program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zgodnej ze studiowanym kierunkiem studiów struktury kwalifikacji absolwenta. Program ten cechuje się prawidłowym udziałem zasadniczych modułów kształcenia z rozbudowanym modułem kształcenia kierunkowego, właściwym doбором treści kształcenia oraz poprawnymi założeniami programowymi i właściwą realizacją praktyki zawodowej. Program studiów posiada prawidłowo dobrane formy i metody dydaktyczne do celów, efektów i treści kształcenia, z wyraźną przewagą form ćwiczeniowych, w tym laboratoryjnych i terenowych, operujących aktywizującymi metodami dydaktycznymi. System punktacji ECTS przyjęty w procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodny z przepisami ustalającymi podstawowe

wymagania w tym zakresie. Osiąganiu celów i efektów kształcenia sprzyjają także uwarunkowania organizacyjne.

- 2) Opisane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Zgodnie z Raportem Samooceny w dniu wizytacji w PSW Białej Podlaskiej dysponowała łącznie 241,75 etatami dla nauczycieli akademickich, a wśród nich 34 dla profesorów tytularnych, 26 dla doktorów habilitowanych, 95,25 dla doktorów i 81,50 dla pozostałych nauczycieli akademickich. Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku „rolnictwo” (17 osób w tym 11 zatrudnionych w PSW w Białej Podlaskiej na pierwszym miejscu pracy) stanowili zaledwie 7,5% kadry nauczającej w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, co dowodzi, że oceniany kierunek jest niewątpliwie ważny dla rozwoju uczelni, ale w stosunku do innych kierunków odgrywa na razie rolę pomocniczą.

Proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów „rolnictwo” prowadzonym przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych realizowany jest obecnie przez zespół liczący 17 osób, w tym 10 osób zgłoszonych do minimum kadrowego. W zakresie struktury kompetencji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne w przekroju tytułów/stopni naukowych należy stwierdzić, że 3 osoby legitymują się tytułem naukowym profesora, 1 stopniem naukowym doktora habilitowanego, 7 stopniem naukowym doktora, a 6 tytułem zawodowym magistra. Wśród osób zaangażowanych w proces dydaktyczny dominują zatem doktorzy i magistry (76 %), co świadczy o potencjalnych możliwościach dalszego rozwoju naukowego osób prowadzących zajęcia dydaktyczne. Jednocześnie zwraca uwagę zbyt duża liczba magistrów (12 osób) oraz bardzo mała liczba samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (4 osoby), z tego wszystkie są zaliczane do minimum kadrowego.

W zakresie układu strukturalnego rozpatrywanego pod kątem prezentowanych obszarów i dziedzin nauki należy stwierdzić, że spośród 3 osób z tytułem naukowym profesora, wszystkie posiadają tytuł w zakresie nauk rolniczych (dyscyplina agronomia i dyscyplina zootechnika – dwie osoby). W przypadku osób ze stopniem doktora habilitowanego – jedna osoba to doktor habilitowany nauk rolniczych (dyscyplina agronomia). W grupie osób ze stopniem naukowym doktora obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych reprezentuje 5 nauczycieli akademickich (wszyscy zaliczeni przez uczelnię do minimum kadrowego na ocenianym kierunku „rolnictwo”), w tym dyscyplinę: agronomia 4 osoby, i inżynierię rolniczą 1 osoba. Pozostałe osoby reprezentują obszar nauk przyrodniczych i obszar nauk społecznych. W przypadku osób legitymujących się tytułem zawodowym magistra, 2 nauczycieli to osoby prowadzące zajęcia z języka obcego (obszar nauk humanistycznych), 1 z wychowania fizycznego (obszar nauk o zdrowiu), 2 z nauk ścisłych i 1 osoba reprezentuje nauki techniczne. Dostrzec można wśród kadry nauczającej przewagę osób należących do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (9 osób na 17, czyli 53 %), reprezentowane są również nauki przyrodnicze, techniczne, ścisłe, medyczne i o zdrowiu. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Uczelnia przyporządkowała oceniany kierunek wyłącznie do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, a więc kadra odpowiada temu obszarowi, zwłaszcza, że reprezentowane są wszystkie dyscypliny naukowe do których odnoszą się efekty kształcenia (agronomia, zootechnika, inżynieria rolnicza). Ze względu na prowadzoną

specjalność „projektowanie terenów zieleni” wskazane byłoby przyporządkowanie ocenianego kierunku do dwóch innych dyscyplin wchodzących w skład dziedziny nauk rolniczych tzn. ogrodnictwa oraz ochrony i kształtowania środowiska. Zastrzeżenie budzi obsada niektórych zajęć dydaktycznych, w tym bardzo ważnych dla kształcenia kierunkowego, co zostanie przeanalizowane w następnym punkcie.

2) Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych PSW w Białej Podlaskiej zaliczył do minimum kadrowego 10 osób, 3 osoby z tytułem naukowym profesora i 7 osób ze stopniem naukowym doktora. Dorobek naukowy i kwalifikacje pracowników samodzielnych nie budzą żadnych wątpliwości, są to osoby z uznanym dorobkiem i znaczącą pozycją krajową i międzynarodową w naukach rolniczych. Dwie osoby reprezentują dyscyplinę zootechniki a jedna dyscyplinę agronomii, czyli dyscypliny wchodzące w skład dziedziny nauk rolniczych. Osoby te gwarantują pełną realizację programu studiów na kierunku rolnictwo i uzyskanie zakładanych efektów kształcenia.

Spośród pracowników posiadających stopień doktora po analizie ich dorobku naukowego, który jest podstawą przy zakładanym ogólno-akademickim profilu kształcenia nie budzą wątpliwości kwalifikacje i dorobek sześciu osób, z tym, że w przypadku jednego doktora konieczne jest inne przyporządkowanie tej osobie zajęć dydaktycznych. Nie powinien ten nauczyciel prowadzić zajęć kierunkowych z takich przedmiotów jak mikrobiologia, genetyka, łąkarstwo, zwierzęta w parkach i ogrodach, gdyż jego dorobek naukowy mieści się co prawda w dyscyplinie agronomii, ale dotyczy głównie ekonomiki i organizacji rolnictwa.

Analiza przedstawionej dokumentacji **nie pozwana zaliczyć do minimum kadrowego jednego nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora**. Jest to doktor nauk o Ziemi, cały jego dorobek naukowy związany jest z zagadnieniami rewitalizacji, czyli z geografją, a więc dziedziną nauk o Ziemi wchodzącą w skład obszaru nauk przyrodniczych, do którego Wydział nie odnosi żadnych efektów kształcenia.

Mimo tego zastrzeżenia został spełniony warunek zawarty w § 14. pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), który zakłada, że minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Wszystkie osoby zaliczone do minimum spełniają warunek ujęty w art. 112a ust. 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.). Większość oświadczeń o zaliczeniu do minimum kadrowego ocenianego kierunku, za wyjątkiem dwóch, zostało złożonych przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki. Dwa oświadczenia, o których wspomniano powyżej, podpisane zostały po upływie tego terminu, jednak na początku bieżącego roku akademickiego w dniu 1 października 2013 r. Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 ww. ustawy. Wszystkie osoby spełniają również warunek bycia zatrudnionym nie krócej niż od początku semestru studiów, zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* umowy o pracę zawierają informację, czy Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Każdemu ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym obowiązującymi przepisami, zgodnie z § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

stanowiącym, iż: „*Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studia zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra*”.

Biorąc pod uwagę wymagania formalne i merytoryczne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego jest spełniony.

Na podstawie informacji uzyskanych podczas wizytacji należy stwierdzić, iż minimum kadrowe ocenianego kierunku studiów jest spełnione, ale wśród 9 osób zaliczonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy tylko dla 5 osób, (w tym jednej osoby z tytułem naukowym profesora). Spośród nauczycieli akademickich z omawianego minimum, dwie osoby zatrudnione są w Uczelni od 2007 r., trzy w 2008 r., kolejne trzy w roku 2009, a jedna podjęła zatrudnienie w roku 2010. W związku z tym, można stwierdzić, że skład minimum kadrowego jest dość stabilny.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku studiów znajdującego się w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, do liczby studentów na tym kierunku spełnia wymagania określone w § 17 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. i wynosi nie mniej niż 1: 60. Na wizytowanym kierunku „rolnictwo” **stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe do studentów wynosi 1:9**. Niewielka liczba studentów na ocenianym kierunku (w sumie 76 osób) powoduje, że kontakt z nauczycielami akademickimi jest bardzo dobry, co podkreślali zresztą studenci na zebraniu z Zespołem Oceniającym.

Większość przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych prowadzą nauczyciele o odpowiednich kompetencjach. Jednak przy obsadzie zajęć dydaktycznych popełniono pewne błędy. Nieporozumieniem jest powierzenie bardzo różnych zajęć, w tym z przedmiotów kierunkowych takich jak mikrobiologia, genetyka, łąkarstwo, osobie doktorowi nauk rolniczych z dorobkiem naukowym mieszającym się co prawda w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, ale ukierunkowanym na zagadnienia ekonomiki rolnictwa i rachunkowości. Osoba ta nie ma odpowiednich kwalifikacji, aby prowadzić wymienione wcześniej przedmioty. Również zajęcia z agroekologii czy ochrony środowiska powinien raczej prowadzić nauczyciel ze stopniem doktora nauk rolniczych, wykazujący dorobek z tego zakresu, wchodzący w skład minimum kadrowego, a nie doktor nauk o ziemi, który jak wykazano powyżej nie został zaliczony do minimum kadrowego. Zespół oceniający PKA sugeruje inny podział zajęć dydaktycznych między osobami stanowiącymi minimum kadrowe na wizytowanym kierunku „rolnictwo”. Jeśli chodzi o nauczycieli spoza minimum kadrowego, to w załączniku nr 1 Raportu Samooceny znajdujemy informacje o przedmiotach, które nie są realizowane na ocenianym kierunku (np. w pozycji 1 podano informacje o nauczycielu prowadzącym zajęcia z socjologii rodziny, socjologii zdrowia, socjologii medycyny itp., których to przedmiotów nie ma w programie na kierunku „rolnictwo”). Po zwróceniu uwagi na tą nieprawidłowość władze Wydziału przesłały poprawioną wersję załącznika. Za nieprawidłowe należy również uznać powierzenie wykładów osobom z tytułem zawodowym magistra, zwłaszcza, że studia prowadzone są na ocenianym kierunku w profilu ogólno-akademickim (statystyka matematyczna, grafika komputerowa w architekturze krajobrazu). Reasumując, obsada zajęć dydaktycznych **w niektórych przypadkach budzi wątpliwości, gdyż nauczyciele akademicy realizują przedmioty mieszczące się co prawda w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, ale często odległe od ich specjalności naukowych i nie zawsze treści przedmiotów są zgodne z posiadanym dorobkiem publikacyjnym. Zespół Oceniający zwraca uwagę na konieczność zobligowania nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia dydaktyczne na**

ocenianym kierunku do zwiększenia ich aktywności naukowej, która wyrażałaby się publikacjami zgodnymi z zakresem prowadzonych zajęć dydaktycznych. Należy zatem wdrożyć mechanizmy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości, za pomocą których systematycznie będzie oceniana aktywność naukowa nauczycieli akademickich oraz zgodność prowadzonych zajęć z dorobkiem naukowym.

W programie kształcenia na ocenianym kierunku brak jest zajęć prowadzonych na odległość.

Zespół Oceniający hospitował różnorodne zajęcia dydaktyczne (wykłady i ćwiczenia, seminaria), koncentrując się głównie na ocenie poziomu i sposobu ich prowadzenia, wymaganiach, jak również oceniając wyposażenie sal dydaktycznych, składających się na bazę dydaktyczną wizytowanego kierunku studiów. Szczegółowe informacje i ocenę poszczególnych zajęć zamieszczono w **Załączniku nr 6**. Hospitowane zajęcia odbywały się w terminach i salach zgodnych z rozkładami zajęć w semestrze i były prowadzone przez nauczycieli akademickich wykazanych w tych rozkładach. Frekwencja na zajęciach była wysoka (ok. 80-100% stanu studentów). Na wysokim poziomie prowadzony był wykład z przedmiotu fakultatywnego **Ekonoenergetyka w rolnictwie oraz seminarium dyplomowe i ćwiczenia z herbologii**. Pozostałe zajęcia ocenić można poniżej oceny dobrej, a zaobserwowanym mankamentem jest za małe zaangażowanie studentów w samodzielne wykonywanie działań, co może się odbić na zrealizowaniu efektów kształcenia w zakresie zwłaszcza umiejętności. W związku z stwierdzonymi przez Zespół Oceniający uchybieniami w realizacji zajęć dydaktycznych zaleca się weryfikację procedury hospitacji zajęć dydaktycznych.

3) Podstawowym celem polityki kadrowej Uczelni powinno być zapewnienie niezbędnej liczby pracowników naukowych z uwzględnieniem odpowiedniej proporcji pracowników samodzielnych i pozostałych pracowników akademickich. Jak wynika z Raportu Samooceny i innych dokumentów zaprezentowanych w trakcie wizytacji w ciągu ostatnich 5 lat pracownicy PSW w Białej Podlaskiej uzyskali 32 stopnie doktora, 9 stopni naukowych doktora habilitowanego i 7 tytułów naukowych profesora. Wśród pracowników prowadzących zajęcia na kierunku „rolnictwo” były to odpowiednio 2 doktoraty, jedna habilitacja i brak było tytułów naukowych profesora.

Przyjęto zasadę wypełniania minimum kadrowego możliwie jak największą liczbą osób zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Przy braku takich możliwości ogłaszany jest konkurs na zatrudnienie nauczyciela o wymaganych kwalifikacjach, dla którego uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy. Najczęściej uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla osób posiadających stopień naukowy doktora lub magistra. W obsadzie minimum kadrowego kierunku „rolnictwo” jest 5 osób, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy (1 profesor z tytułem naukowym i 4 doktorów). Pozostałe cztery osoby z minimum kadrowego, to jest 2 profesorów z tytułem naukowym, 1 dr hab. na stanowisku prof. nadzw. oraz 1 doktor, zatrudnione są w uczelni jako w dodatkowym miejscu pracy. Minimum kadrowe można uznać za stabilne, gdyż większość (7 osób) tworzy je od czasu uzyskania zgody na prowadzenie kierunku „rolnictwo” w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.

Uczelnia wypracowała *Regulamin działań wspierających kształcenie kadr naukowych w PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej* obowiązujący od 1 października 2010 r., według którego podstawowym zadaniem jest kształcenie własnych kadr naukowych w celu należytego wypełniania zadań dydaktyczno-wychowawczych, rozwoju studiów drugiego stopnia i podejmowania badań naukowych, prac rozwojowych i świadczenia usług badawczych przez uczelnię. W celu wsparcia rozwoju naukowego własnej kadry Regulamin przewiduje różne działania określone w § 3 tzn. obniżenie pensum naukowego, urlopy

naukowe, stypendia naukowe i habilitacyjne, umożliwienie udziału w konferencjach, pomoc w publikowaniu prac naukowych i finansowanie bezpośrednich kosztów przewodów doktorskich i habilitacyjnych. W 2011 roku wprowadzono zmiany do Regulaminu Działań Wspierających Kształcenie Kadr Naukowych polegające na opracowaniu nowych zasad punktacji przy ocenie pracowników. Rozmowy przeprowadzone z nauczycielami kierunku w trakcie zebrania z Zespołem Oceniającym potwierdziły, że rzeczywiście osoby przygotowujące prace doktorskie i habilitacyjne mogą liczyć na pomoc ze strony władz Wydziału i Uczelni. Dzięki wsparciu Uczelni w ostatnim okresie jedna osoba uzyskała w roku 2013 stopień naukowy dr habilitowanego, dwie osoby aktualnie przygotowują swoje prace habilitacyjne. Jak wynika z rozmów prowadzonych z tymi osobami wiążą one swoją przyszłość i dalszy rozwój naukowy i zawodowy z uczelnią w Białej Podlaskiej.

Ocena jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych odbywa się na podstawie analizy danych pochodzących z dokumentacji procesu dydaktycznego. Okresowo prowadzone są przeglądy programów studiów, treści merytorycznych nauczanych przedmiotów oraz warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym sal wykładowych i ćwiczeniowych, ich wyposażenia i dostosowania do zadań dydaktycznych, dostępności do internetu oraz oprogramowania komputerowego i zasobów biblioteki. Ocena zajęć dotyczy zgodności merytorycznej treści poszczególnych przedmiotów z programem kształcenia i założonymi efektami kształcenia oraz warunków realizacji kształcenia. Jest wspomaganą anonimową ankietą studencką zawierającą pytania o program kształcenia, kadre nauczającą, organizację procesu kształcenia i osiągnięte efekty uczenia się. Ważnym instrumentem oceny jakości procesu dydaktycznego są okresowe hospitacje zajęć. Wyniki ankiety studenckiej oceny prowadzonych zajęć i protokoły hospitacji są wykorzystywane w okresowej ocenie pracowników i w procesie awansowania nauczycieli akademickich. W ocenie kadry dydaktycznej uwzględnia się również działalność na rzecz rozwoju naukowego Uczelni oraz społeczności akademickiej. Od 1 września 2013 roku Uczelnia w Białej Podlaskiej wprowadziła nową strukturę organizacyjną. Podstawową jednostką organizacyjną jest Wydział, a za warunki do prowadzenia działalności dydaktycznej, obsadę zajęć dydaktycznych, zatrudnianie, awansowanie i nagradzanie pracowników katedry odpowiada kierownik katedry.

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich. Zespół Oceniający odbył przewidziane w procedurach oceny spotkanie z nauczycielami prowadzącymi zajęcia na kierunku „rolnictwo”. W spotkaniu wzięło udział 15 osób. Na wstępie Przewodnicząca Zespołu przedstawiła krótko zakres działania Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz procedurę oceny programowej kierunków studiów. Przedmiotem szerszej dyskusji były następujące zagadnienia:

- strategia rozwoju kierunku, w szczególności modyfikacja programu kształcenia i dostosowania kształcenia na ocenianym kierunku do specyfiki regionu,
- utrzymanie profilu ogólno-akademickiego (choćby zdania na ten temat były podzielone), prowadzenie specjalności i ich ewentualny rozwój,
- poszukiwanie kandydatów na studia, współpraca ze szkołami średnimi i z Polakami z Ukrainy i Białorusi,
- funkcjonującego w Uczelni i wizytowanej jednostce wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia – dyskutowano o roli systemu zapewnienia jakości kształcenia w doskonaleniu procesu dydaktycznego, systemie ankietyzacji i hospitacji zajęć dydaktycznych,
- finansowania procesu dydaktycznego, podkreślano pozytywną rolę funduszu grantów badań własnych (w roku 2013 Zakład Rolnictwa uzyskał 100 tys. złotych w ramach tego grantu), dofinansowania udziału pracowników i studentów w konferencjach i seminariach,

- stanu aktualnego i przyszłego bazy i infrastruktury uczelni i wydziału, wykorzystania możliwości nowego centrum EKO-AGRO-TECH

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych** stanowiących minimum kadrowe jak i pozostałych nauczycieli akademickich umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu kształcenia.
- 2) Przeprowadzona ocena merytoryczna dorobku i kompetencji osób zaproponowanych do minimum kadrowego** spełnienie tego kryterium zgodnie z zapisem § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) . **Do minimum kadrowe kierunku zaliczono 9 nauczycieli akademickich**, w tym - 2 profesorów, 1 doktora habilitowanego oraz 6 doktorów. Spośród zgłoszonych osób do minimum kadrowego nie zaliczono jednej osoby ze względu na reprezentowanie innego obszaru badań, do którego nie odnoszą się efekty kształcenia ocenianego kierunku..
Większość przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych prowadzą nauczyciele o odpowiednich kompetencjach. Jednak obsada niektórych zajęć dydaktycznych budzi wątpliwości. Nauczyciele akademicy prowadzą przedmioty mieszczące się co prawda w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, **ale często odległe od ich specjalności naukowych i nie zawsze treści przedmiotów są zgodne z posiadanym dorobkiem publikacyjnym.** Zespół Oceniający zwraca uwagę na konieczność innego przydziału zajęć dydaktycznych zgodnie z kwalifikacjami i dorobkiem naukowym pracowników oraz na potrzebę zobligowania nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku do zwiększenia ich aktywności naukowej, która wyrażałaby się publikacjami zgodnymi z zakresem prowadzonych zajęć dydaktycznych. Ponadto, ze względu na wykazany zróżnicowany poziom zajęć dydaktycznych zaleca się zmodyfikowanie systemu ich hospitacji.
- 3) Politykę kadrową prowadzoną przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych w PSW w Białej Podlaskiej w Suwałkach w zakresie rozwoju ocenianego kierunku należy uznać za spójną.** Uczelnia wypracowała system wsparcia i rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej i stara się dbać o rozwój i dalsze kształcenie własnej kadry. Doskonalenia wymagają służące ocenie i weryfikacji nauczycieli akademickich.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Opis bazy dydaktycznej Państwowej Szkoły Wyższej im Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej przedstawia szczegółowo Raport Samooceny. (str.20--27) .Wydział rozporządza własnymi pomieszczeniami dydaktycznymi w budynku głównym przy ul. Sidorskiej 95/97 oraz przy ul. Sidorskiej 102. W budynku głównym znajduje się 52 pomieszczeń dydaktycznych, na które składa się: 37 sal wykładowych i ćwiczeniowych, 9 pracowni komputerowych oraz 6 auli - łącznie na ponad 1000 miejsc, w tym jedyna w mieście aula widowiskowa na 339 miejsc. Aule i pracownie dydaktyczne zostały wyposażone w najnowocześniejsze rozwiązania techniczne umożliwiające prowadzenie zajęć na najwyższym

poziomie. Z tej bazy dydaktycznej korzystają również studenci kierunku „rolnictwo”. Pomieszczenia te są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku znajduje się również Publiczne Telecentrum, które powstało w ramach projektu „Zintegrowany System Zarządzania Uczelnią z infrastrukturą publicznego dostępu do Internetu”. Wyposażone jest ono w 30 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, skanerami, drukarką, kopiarką, z których mogą korzystać wszyscy studenci i czynnie spędzać czas wolny oraz realizować swoje zainteresowania.

Drugim obiektem dydaktycznym Uczelni jest budynek znajdujący się przy ul. Sidorskiej 102, w którym znajdują się: pomieszczenia dydaktyczne, dwie sale typu aula, jedna sala wykładowa, dwie pracownie i dwa laboratoria kierunku „rolnictwo”, biblioteka i czytelnia oraz pomieszczenia administracyjne i socjalne. Wszystkie sale do ćwiczeń laboratoryjnych wyposażone są w stanowiska do pracy indywidualnej lub grupowej, które zaopatrzone są w niezbędne pomoce dydaktyczne.

Laboratorium chemii i chemii rolnej: Pracownia Biochemii, sala laboratoryjna przygotowana jest do realizacji zajęć (biochemicznych, chemicznych i chemii rolnej) wyposażona w spektrofotometr, wagę elektroniczną, suszarkę laboratoryjną, odpowiednie odczynniki, szkło analityczne i miarowe, sprzęt laboratoryjny do analizy klasycznej oraz instrumentalnej (biurety elektroniczne, wirówkę, łaźnię wodną, cieplarkę).

Pracownia mikrobiologii, sala laboratoryjno-dydaktyczna do zajęć z mikrobiologii wyposażona w mikroskopy i binokulary oraz preparaty mikroskopowe. Wyposażenie jest raczej skromne, ale pozwala na uzyskanie oczekiwanych efektów kształcenia pod warunkiem dobrej organizacji zajęć ćwiczeniowych.

Pracownia Techniki Rolniczej, w której odbywają się zajęcia z takich przedmiotów, jak: Technika rolnicza, Geodezja i podstawy miernictwa, Melioracje rolne. Sala ta jest wyposażona w podstawowy sprzęt techniczny i geodezyjny. Brakuje dobrego sprzętu (maszyn i urządzeń) przeznaczonego do nauczania techniki rolniczej.

Pracownia Produkcji Roślinnej, projektor multimedialny, ekran projekcyjny, głośniki, odtwarzacz DVD, notebook, młynek laboratoryjny typ WŻ-1, licznik ziaren, tablice do badań organoleptycznych, zielniki waga skrobiowa, pH-metr, materiały pomocnicze do prowadzenia zajęć, plansze i tablice dydaktyczne, kolekcje nasion i suche okazy roślin uprawnych, zielniki, plansze tematyczne, kalkulatory norm wysiewu, klucze do rozpoznawania chwastów, pomoce dydaktyczne do nauki przedmiotu Pożytki Pszczele. W pracowni tej prowadzone są zajęcia z takich przedmiotów, jak np.: Ogólna uprawa roli i roślin, Szczegółowa uprawa roślin, Łąkarstwo, Pożytki pszczele, Botanika.

Na podstawie oglądu bazy dydaktycznej jaką dysponuje PWS w Białej Podlaskiej wydaje się, że Uczelnia powinna w szerszym zakresie udostępnić inne pracownie i laboratoria znajdujące się na jej terenie studentom kierunku „rolnictwo”.

Ponadto kierunek „rolnictwo” korzysta z pracowni komputerowych (znajdujących się w budynku głównym przy ul. Sidorskiej 95/97). W każdej pracowni znajduje się 15 stanowisk komputerowych plus stanowisko prowadzącego zajęcia z możliwością podłączenia projektora. Pomieszczenia są klimatyzowane i objęte zasięgiem uczelnianej sieci Wi-Fi. Do dyspozycji studenta są jednostki o parametrach: Procesor Pentium Dual-Core E5200 2,5 GHz, 4 GB RAM, 500 GB HDD, gigabitowa karta sieciowa, zintegrowana karta graficzna i dźwiękowa, monitor LCD Samsung.

Wizytacja wykazała, że na Wydziale brak niektórych pracowni i laboratoriów np. pracowni gleboznawstwa, pracowni agrofizyki czy pracowni związanych z produkcją zwierzęcą lub pracowni projektowej, która byłaby bardzo potrzebna ze względu na prowadzenie przez Wydział specjalności „Projektowanie terenów zielonych”. Obecny stan i wyposażenie nie pozwala na pełną realizację niektórych zajęć dydaktycznych przewidzianych

programem. Jednak osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia dla studiów inżynierskich pierwszego stopnia może być zrealizowane w stopniu zadawalającym.

Dodatkowo należy wskazać, że Wydział nie dysponuje własną bazą, gdzie studenci kierunku „rolnictwo” mogliby odbywać praktyki i ćwiczenia terenowe. Problem praktyk jest dostrzegany przez władze Wydziału i dlatego w odpowiedni sposób zorganizowano praktyki dyplomowe. Studenci realizują praktyki zawodowe w wymiarze 8 tygodni w gospodarstwach rolnych, instytucjach i przedsiębiorstwach rolniczych. W zakresie odbywania praktyki i organizacji ćwiczeń terenowych dla studentów kierunku „rolnictwo” Uczelnia współpracuje ze znanymi i powszechnie szanowanymi instytucjami rolniczymi zlokalizowanymi w rejonie działania Uczelni takimi jak: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Stadnina Koni w Janowie Podlaskim, Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Bydgoszczy Placówka Terenowa w Białce czy Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Część praktyk organizowana jest także w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Odbywają się one w wybranym przez studenta gospodarstwie, właściwym do realizacji programu praktyk i osiągnięcia założonych celów i efektów kształcenia. Część praktyk realizowana jest także poza granicami kraju. Należy docenić starania Uczelni i Wydziału w zakresie kształcenia praktycznego studentów, ale nie zmienia to faktu, że władze Uczelni i Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych powinny podjąć starania w celu organizacji własnych poletek doświadczalnych. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili sposób realizacji praktyk na ocenianym kierunku. Studenci zwrócili uwagę na duże wsparcie ze strony Sekcji Praktyk Studenckich w zakresie znalezienia instytucji odbycia praktyk. W opinii studentów instytucje w których odbywają się praktyki zawodowe mają związek ze specyfiką kierunku oraz pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Reasumując, obecnie kierunek „rolnictwo” ma bardzo dobre warunki do prowadzenia wykładów, zajęć audytoryjnych i seminaryjnych. Pracownie i laboratoria spełniają obecnie jedynie minimalne wymagania. Stan ten związany jest z oczekiwaniem na szybkie powiększenie ilościowe i jakościowe bazy dydaktycznej, związane z realizacją kończących się w najbliższym czasie inwestycji. Zakończenie prowadzonych inwestycji **zwiększy bazę dydaktyczną kierunku o 5 kolejnych specjalistycznych laboratoriów i pracowni przygotowywanych pod potrzeby kierunku Rolnictwo.** Najbliższa **perspektywa rozwoju bazy dydaktycznej kierunku Rolnictwo** wiąże się z inwestycją „EKO-AGRO-TECH”. Jest to inwestycja prowadzona w ramach *Programu Rozwoju Polski Wschodniej*, o całkowitym nakładzie inwestycyjnym przekraczającym 17,5 mln zł brutto, która aktualnie znajduje się już w końcowej fazie realizacji i od nowego roku akademickiego zgodnie z harmonogramem projektu, laboratoria EKO-AGRO-TECH będą już w pełni oddane do użytku. Oddane do użytku laboratoria w ramach wymienionego programu bardzo zwiększą potencjał bazy dydaktycznej kierunku „rolnictwo”. Oceniany kierunek pozyska: **Laboratorium oceny jakości surowców i produktów pochodzenia roślinnego** oraz **Laboratorium badań fizjologicznych i oceny tkanek zwierzęcych.** Władze Wydziału przedłożyły także opis wyposażenia nowych laboratoriów. Należy stwierdzić, że będą one bardzo dobrze zaopatrzone pod kątem realizacji efektów kształcenia przedmiotów kierunkowych.

Rozwój bazy dydaktycznej kierunku „rolnictwo” związany jest także z realizacją projektu „Campus Uczelni - Hala Sportowa z częścią dydaktyczną PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej”. Projekt ten jest już w połowie realizacji, jego pełne zakończenie nastąpi w 2015 r. W ramach części dydaktycznej wymienionej inwestycji przewidziano budowę i wyposażenie w podstawowy sprzęt trzech kolejnych laboratoriów wraz z zapleczem, przeznaczonych do realizacji zadań dydaktycznych kierunku „rolnictwo”. Są to **Laboratorium chemii, Laboratorium mikrobiologiczne** oraz **Laboratorium gleboznawstwa i chemii rolnej.**

Biblioteka Uczelniana Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej na dzień 30 września 2013 r. posiada **27679** jednostek inwentarzowych, w tym: 26067 publikacji książkowych, 1032 broszury, 210 kaset audio, 56 kaset video i 314 płyt CD i DVD. W roku akademickim 2012/2013 biblioteka powiększyła swój księgozbiór o 1977 jednostek inwentarzowych. Wartość księgozbioru pozyskanego w roku akademickim 2012/2013 wynosi **94 009,70** zł. Biblioteka posiada w swoich zbiorach **258** tytułów książek - **544** egzemplarze z zakresu rolnictwa, agrobiznesu, agrotechniki, zootechniki, uprawy roślin, mechanizacji rolnictwa, architektury krajobrazu i agroturystyki. Poza tym, Biblioteka dysponuje 125 tytułami (289 egzemplarzy) książek z zakresu ekologii, ochrony środowiska i filozofii ekologicznej. Do innych przedmiotów wykładanych na kierunku „rolnictwo”: biochemii, chemii, mikrobiologii, genetyki, statystyki matematycznej, ergonomii i bhp, ekonomii i rachunkowości oraz matematyki w księgozbiorze biblioteki znajduje się: 250 tytułów (661 egzemplarzy) książek. Prenumerata bieżąca czasopism i gazet w 2013 roku objęła 131 tytułów, w tym 117 polskich i 14 obcojęzycznych. Poza tym w bibliotece dostępnych jest również 14 tytułów czasopism z zakresu budownictwa, zakupionych w ramach projektu „Inżynier budownictwa - zawód z przyszłością”. Czasopisma przeznaczone dla studentów kierunku „rolnictwo” to: Agrotechnika, Człowiek i środowisko, Przegląd hodowlany, Wieś i Rolnictwo, Acta Scientiarum Polonorum. Agricultura. Agronomia - tylko wersja elektroniczna, Nauka - Przyroda - Technologie - tylko wersja elektroniczna. Roczniki Naukowe Zootechniki - tylko wersja elektroniczna, Wiadomości Zootechniczne - tylko wersja elektroniczna. Poza tym biblioteka posiada archiwalne numery czasopism: Ekoprofit i Eko i my.

Kolekcja biblioteczna w całości opracowywana jest komputerowo, a katalog biblioteczny dostępny jest na komputerach stacjonarnych w bibliotece oraz on-line. Od 2007 r. Biblioteka dysponuje dostępem do bazy EBSCO, wcześniej na zasadzie płatnej licencji, a obecnie w ramach licencji wykupywanej przez Ministerstwo. Ogólna liczba wyszukiwań w bazie, również poprzez komputery na terenie Uczelni wyniosła 21 725. Baza EBSCO oferuje na swojej platformie dostęp do 15 różnych baz danych o szerokim zakresie dziedzinowym: nauki medyczne i biomedyczne, ścisłe, humanistyczne, społeczne, psychologie, religie, edukację, nauki ekonomiczne, biznes, informatykę, nauki techniczne i wiele innych. Zespół Oceniający w trakcie wizytacji zapoznał się z zasobami i organizacją biblioteki. Biblioteka pracuje w zautomatyzowanym systemie SOWA2/MARCC21, zapewnia bardzo dobry dostęp do zasobów papierowych i elektronicznych, współpracuje z innymi bibliotekami w kraju. Należy podkreślić liczne szkolenia i kursy dla pracowników i studentów różnych kierunków studiów, w tym również dla kierunku „rolnictwo”, które kształtują umiejętności studentów w zdobywaniu i wykorzystaniu informacji naukowej.

Baza dydaktyczna uczelni dostosowania jest do korzystania z niej przez osoby niepełnosprawne. W budynkach uczelni zamontowano specjalne windy i podjazdy umożliwiające transport osób niepełnosprawnych. Dostępne są także specjalne toalety. Przy budynku dydaktycznym wyznaczono specjalne miejsca parkingowe dla samochodów osób niepełnosprawnych.

W opinii studentów, Uczelnia dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną i naukową. Sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz pracownie komputerowe dostosowane są do liczebności grup studenckich. Na wyposażeniu sal znajdują się rzutniki multimedialne. W budynku jest dostęp do bezprzewodowego Internetu. W księgozbiorze Biblioteki dostępna jest literatura wymagana przez prowadzących. Biblioteka posiada Czytelnię, w której znajduje się 65 miejsc dla czytelników, 13 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Biblioteka wyposażona jest w System Informatycznej Obsługi Biblioteki SOWA. Czytelnik ma możliwość przeglądania w Internecie katalogu biblioteki oraz internetowej rezerwacji, zamawiania oraz prolongaty książek. Ogólne funkcjonowanie biblioteki i czytelnicy, studenci

określają jako bardzo dobre. Zajęcia z wychowania fizycznego odbywać mogą się na pływalni oraz w hali sportowej z salą do aerobiku i tańca oraz z siłownią.

Reasumując pomimo obecnego braku niektórych laboratoriów kierunkowych, ale ze względu na zakończenie inwestycji w infrastrukturę w tym roku kalendarzowym oraz całkowite zabezpieczenie kierunku w sale wykładowe, audytoryjne i seminaryjne Zespół Oceniający proponuje ocenę w pełni.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej zapewnia odpowiednią bazę dydaktyczną do realizacji procesu dydaktycznego na kierunku „rolnictwo” w odniesieniu do przedmiotów ogólnych i większości przedmiotów kierunkowych. Aktualnie kierunek „rolnictwo” ma bardzo dobre warunki do prowadzenia wykładów, zajęć audytoryjnych i seminaryjnych. Pracownie i laboratoria wykorzystywane na kierunku obecnie spełniają jedynie minimalne wymagania, brakuje kilku ważnych pracowni oraz bazy do szkolenia praktycznego na terenie Uczelni. Niemniej jednak od roku akademickiego 2014/2015 nastąpi powiększenie ilościowe i jakościowe bazy dydaktycznej, związane z realizacją kończących się w najbliższym czasie inwestycji, w tym powstaną brakujące pracownie specjalistyczne (Laboratorium oceny jakości surowców i produktów pochodzenia roślinnego, Laboratorium badań fizjologicznych i oceny tkanek zwierzęcych, Laboratorium gleboznawstwa i chemii rolnej). Uczelnia dysponuje dobrze wyposażoną i zorganizowaną biblioteką. Uczelnia zapewnia bazę materialną uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Studenci uczestniczą w badaniach naukowych głównie poprzez działalność w Kołach Naukowych. Na Uczelni działa dziesięć studenckich kół naukowych, w tym jedno związane z kierunkiem „rolnictwo”: Studenci pracujący w Kole Naukowym Studentów Rolnictwa biorą udział w wielu konferencjach efektem czego są publikacje ich prac. Przedstawiciele Koła Naukowego zaplanowali zorganizowanie w kwietniu 2014 trzeciej edycji Ogólnopolskiej Konferencji Kół Naukowych „Współczesne dylematy rolnictwa” Rezultaty prowadzonych przez studentów badań naukowych, a inspirowanych przez nauczycieli akademickich są wykorzystywane w procesie kształcenia. Koło Naukowe angażuje się także w organizację szkoleń oraz innych wydarzeń mających na celu zdobycie oraz pogłębienie wiedzy z zakresu rolnictwa. Studenci podczas spotkania entuzjastycznie oceniali działania organizacji studenckich, które ich zdaniem wzbogacają ofertę dydaktyczną Uczelni. Członkowie Kół Naukowe zaznaczają, że w porozumieniu z władzami Uczelni podejmują współpracę z coraz większą liczbą firm bezpośrednio związanymi z kierunkiem studiów.

Należy więc stwierdzić, że jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – NIE DOTYCZY

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Studenci uczestniczą w pracach naukowo-badawczych poprzez działalność w Kole Naukowym Studentów Rolnictwa. Wyniki tych prac są publikowane oraz wykorzystywane w procesie kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) System rekrutacji kandydatów na studia wynika z corocznych uchwał Senatu. Dotyczą one zasad rekrutacji na poszczególne kierunki/specjalności oraz limitów przyjęć kandydatów na pierwszy rok studiów. Rekrutacja na studia prowadzona jest przez Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną oraz Komisję Rekrutacyjną powoływaną przez Rektora. Informacje dla kandydatów na studia w sposób ciągły dostępne są na stronie internetowej Uczelni. Zawierają one w szczególności pełną wersję uchwały rekrutacyjnej określającej warunki i tryb rekrutacji na kierunki studiów prowadzone na Uczelni oraz syntetyczną informację o sylwetce absolwenta i planach studiów. Kryteria przyjęć kandydatów na studia opisane są w sposób zrozumiały i klarowny. Rekrutacja na ocenianym kierunku odbywa się w formie konkursu na podstawie wyników na świadectwie dojrzałości. Rekrutacja uwzględnia zasadę równych szans i nie wprowadza regulacji dyskryminujących jakkolwiek grupę kandydatów.

2) Zgodnie z opinią studentów, programy studiów, liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, czas przeznaczony na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia został określony w sposób prawidłowy. System osiągnięć studentów jest w pełni zrozumiały, obiektywny i sprawiedliwy oraz zorientowany na proces uczenia się. Zgodnie z opinią studentów wyrażoną podczas spotkania z Zespołem Oceniającym zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne. Studenci są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów. Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących. Ponadto informacje na ten temat są dostępne na stronie internetowej oraz w dziekanacie.

Według studentów, warunki i forma zaliczenia końcowego są powszechnie znane i obowiązują wszystkich studentów jednakowo. Bieżąca weryfikacja osiągnięć studenta oraz ocena aktywności podczas zajęć stymuluje proces uczenia się studenta. Studenci pozytywnie oceniają sposób formułowania ocen przez prowadzących.

3) Na ocenianym kierunku jest możliwość skorzystania z programu wymiany międzyuczelnianej w ramach programu Erasmus oraz w ramach innych umów bilateralnych. W opinii studentów działania podejmowane przez Jednostkę w celu popularyzacji wymiany międzynarodowej oraz wiedzy o systemie ECTS są odpowiednie. Jednak studenci wykazali małe zainteresowanie tematyką mobilności studenckiej. Dotychczas nikt ze studentów ocenianego kierunku nie wyjechał na wymianę międzynarodową. Studenci tłumaczą małe zainteresowanie wymianami zagranicznymi głównie kwestiami finansowymi. W ich opinii stypendium oferowane na wyjazd jest zbyt niskie, aby pokryć koszty utrzymania za granicą. Przypomnieć natomiast należy, że Uczelnia organizuje wyjazdy w ramach praktyk zawodowych. Organizowane praktyki zagraniczne są powiązane ze specyfiką ocenianego kierunku i w związku z czym są pomocne dla osiągania zakładanych efektów kształcenia. Uczelnia nie bierze udziału w krajowych wymianach studenckich.

Podczas spotkania studenci wyrazili opinię, iż poziom nauczania języków obcych oraz oferta lektoratów jest dostosowana do wymian międzynarodowych oferowanych przez Uczelnię.

4) Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej. Szczególnie pozytywnie wypowiedzieli się na temat kontaktów z prowadzącymi zajęcia. Każdy nauczyciel akademicki ma wyznaczone godziny konsultacji, w czasie których pozostaje do dyspozycji studentów. Podkreślali, że mają możliwość korzystania z komunikacji elektronicznej z prowadzącymi. Niezwykle ciepło wypowiedzieli się o otwartości i możliwości bezpośredniego kontaktu z władzami Wydziału i z opiekunem roku, który przekazuje im wszelkie istotne informacje dotyczące procesu kształcenia, oraz jest pomocny w sytuacjach problematycznych związanych z życiem studenckim.

Studenci bardzo cenili profesjonalną pracę dziekanatu. Uważają, że godziny pracy dziekanatu oraz bibliotek są dostosowane do ich potrzeb. Posiadają także wiedzę na temat opłat za studiowanie, takich jak powtarzanie przedmiotu.

Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania. Odnosząc się do tematów prac dyplomowych, stwierdzili, że mają możliwość wyboru tematu spośród zaproponowanych przez promotora, jak również mogą zaproponować własny temat, który staje się przedmiotem dyskusji podczas seminarium dyplomowego. Studenci są poinformowani o wymaganiach dotyczących egzaminu dyplomowego. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest zaliczenie wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w programie studiów, uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich egzaminów przewidzianych w planie studiów, uzyskanie wymaganej do ukończenia studiów liczby punktów ECTS, zaliczenie seminarium dyplomowego, uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej.

Studenci podkreślali że znane są im treści kart przedmiotów, zamieszczonych na stronie internetowej Uczelni, a także przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Wspomniane karty zawierają podstawowe elementy, takie jak treści programowe, sugerowaną literaturę, formę zaliczenia przedmiotu oraz zakładane efekty kształcenia. W opinii studentów, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach dydaktycznych, natomiast wskazana literatura jest przeważnie aktualizowana na bieżąco. Materiały dydaktyczne, głównie literatura wskazana w kartach przedmiotów są, w opinii studentów, pomocne do realizacji zakładanych efektów kształcenia. Ponadto wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach.

Bardzo pozytywnie został oceniony przez studentów sposób prowadzenia zajęć terenowych, dzięki którym mogą nabyć praktycznych umiejętności. Podkreślali również dobry dojazd na Uczelnię oraz opłacone przez Władzę bilety komunikacji miejskiej dla studentów.

Zgodnie z Regulaminem przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, istnieje możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które może być przyznane studentom w liczbie nie przekraczającej 10% studentów danego kierunku, co jest zgodne z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W opinii studentów, przedstawionej podczas spotkania, obowiązujące zasady stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco motywują do osiągnięcia wysokich wyników w nauce i lepszych efektów kształcenia.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów* przewidującego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej wymieniane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej, jak i proporcje podziału funduszy pomiędzy stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 Ustawy. Na

wniosek Rady Samorządu Studenckiego Dziekan przekazał uprawnienia w zakresie przyznawania pomocy materialnej Komisji Stypendialnej. Decyzje stypendialne wydawane są odpowiednio przez Komisję Stypendialną i Odwoławczą Komisję Stypendialną i są one zgodne z wymogami art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Kryteria przyznawania stypendium specjalnego, stypendium socjalnego oraz zapomogi są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Uczelnia monitoruje obowiązujący stan prawny i dokonuje na bieżąco stosownych zmian wynikających ze zmian legislacyjnych.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili pozytywną opinię na temat warunków socjalnych oferowanych przez Uczelnię w domach studenckich.

Członkowie organizacji studenckich cenią sobie współpracę z władzami Uczelni. Relacje te mają charakter partnerski i otwarty na podejmowanie nowych działań. Jak wskazali przedstawiciele samorządu studenckiego, Uczelnia stara się wspierać organizowane przedsięwzięcia, głównie w aspekcie merytorycznym. Samorząd studencki posiada własne pomieszczenie z dobrym wyposażeniem komputerowym, co w opinii przedstawicieli samorządu jest wystarczające dla prowadzonej działalności. W kwestii finansowania działalności kół naukowych oraz samorządu studenci nie zgłaszają zastrzeżeń.

Studenci mają zapewnione wsparcie ze strony uczelnianego Biura Karier. Mają możliwość zasięgnięcia porady związanej z doбором ścieżki kształcenia a także mogą skonsultować lub uzyskać pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych o pracę. Ponadto Biuro Karier, posiada uprawnienia biura pośrednictwa pracy i w związku z tym, prowadzi stronę internetową, zawierającą skatalogowane oferty pracy, praktyk oraz staży.

Na podstawie opinii przedstawionych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, należy stwierdzić, iż studenci są bardzo zadowoleni z opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Zarówno władze Uczelni, jak i inni pracownicy pozytywnie odnoszą się do studentów i oferują swoje wsparcie.

Studenci pozytywnie także ocenili system rozpatrywania wniosków i rozstrzygnięcia skarg. W sytuacjach problematycznych, władze Uczelni w miarę możliwości spotykają się z zainteresowanymi i analizują zgłaszane wnioski lub skargi. Studenci zwrócili również uwagę, że zawsze mogą liczyć na pomoc pracowników dziekanatu w kwestii pisania podań i wniosków.

Na terenie Uczelni studenci mają do dyspozycji stołówkę, której ofertę oraz niezbyt wygórowane ceny ocenili pozytywnie.

W spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wzięło udział ponad 40 studentów kierunku „rolnictwo” (około 60%). Studenci aktywnie uczestniczyli w spotkaniu i odpowiadali na wszelkie pytania eksperta ds. studenckich oraz ekspertów merytorycznych. Zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni oraz studiowanego kierunku, pozytywnie wypowiedzieli się także na temat funkcjonowania Uczelni. Zespół Oceniający uznał, że na kierunku „rolnictwo” w PWS w Białej Podlaskiej studiuje bardzo świadomi studenci, którzy dzięki swojej aktywności są wizytówką tego kierunku i świadczą o zaangażowaniu w pracę dydaktyczną zatrudnionych tam nauczycieli akademickich.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji opisane są w sposób zrozumiały i klarowny i są ogólnodostępne. Proces rekrutacji nie dyskryminuje żadnej grupy kandydatów.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i powszechnie znany studentom. Informacje zawarte w kartach przedmiotów są kompletne i pomocne studentom w procesie uczenia.
- 3) Struktura programu studiów sprzyja mobilności studentów, jednak studenci nie korzystają z programów wymian międzynarodowych.
- 4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia są odpowiednie i powszechnie znane studentom.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Za zapewnianie jakości kształcenia w PSW odpowiadają, m.in.: Władze Uczelni oraz Wydziału organizując proces kształcenia; kadra akademicka (pracownicy dydaktyczni, naukowo-dydaktyczni); pracownicy administracyjni, zapewniając obsługę studentów i wykładowców; studenci, wpływając poziomem swojego zaangażowania na jakość procesu kształcenia oraz interesariusze zewnętrzni poprzez monitorowanie efektów kształcenia na rynku pracy.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia funkcjonuje w Uczelni na podstawie Uchwały nr 14/ 2012 Senatu Uczelni z dnia 2 marca 2012 r. w sprawie: *zatwierdzenia programu: wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*, zmienionej Uchwałą nr 99/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie: *zatwierdzenia zmian w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*.

Niezwykle ważnym elementem uchwały nr 99/2013 Senatu PWS w Białej Podlaskiej w sprawie zatwierdzania zmian w WSZJK jest szczegółowy opis procedur i metod dokonywania poszczególnych analiz, w związku z tym można jednoznacznie stwierdzić, w jaki sposób będą one przebiegały. Jednocześnie stwarza to płaszczyznę do otrzymania w różnych latach badań porównywalnych wyników wytypowanych parametrów jakości, dzięki którym można monitorować zmiany w jakości kształcenia oraz kształtować kierunki polityki w tym zakresie.

Celem zasadniczym WSZJK w Uczelni jest zapewnienie kształcenia na najwyższym poziomie. Cel ten realizowany ma być poprzez: weryfikację realizacji zakładanych efektów kształcenia, stały monitoring i dostosowywanie programów kształcenia do KRK; ocenę procesu kształcenia na kierunku; ocenę jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; organizację zajęć dydaktycznych; dobór kadry dydaktycznej; wsparcie studentów w działalności naukowo dydaktycznej i społecznej; badanie kariery zawodowej absolwentów oraz stosowanie procedury antyplagiatowej.

Funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wspierają: uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Senacka Komisja ds. okresowej oceny nauczycieli akademickich (również Odwoławcza komisja oceniająca dla nauczycieli akademickich), Biuro Karier. Ponadto, decyzją Dyrektora Instytutu Rolnictwa powołany został w dniu 31 marca 2012 r. Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia Instytutu Rolnictwa (funkcjonujący do zmiany struktury organizacyjnej Uczelni w dniu 1 września 2013 r.). Obecnie należy oczekiwać utworzenia Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

W ramach prac Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia Instytutu Rolnictwa powstały dokumenty pn. *Założenia wdrażania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości*

Kształcenia na kierunku Rolnictwo oraz Założenia weryfikacji efektów kształcenia na kierunku Rolnictwo.

Zgodnie z pierwszym z dokumentów na kierunku „rolnictwo” podstawowymi metodami służącymi ocenie i zapewnieniu jakości kształcenia są:

- ewaluacja zajęć dydaktycznych przez studentów - anonimowa, dobrowolna ankieta wypełniana po zakończeniu semestru lub po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu zawierająca pytania o program kształcenia, kadre nauczającą, organizację procesu kształcenia i osiągnięte efekty uczenia się. Z badania ewaluacyjnego sporządza się raporty, z którymi zapoznają się również studenci;
- hospitacje zajęć dydaktycznych, które przeprowadzane powinny być raz do roku i którym powinni podlegać wszyscy nauczyciele akademicki. Celem hospitacji jest weryfikacja: zakładanych efektów kształcenia, trafności doboru strategii, metod kształcenia, środków dydaktycznych na zajęciach, sprawności organizacyjnej wykładowcy i jego merytorycznego przygotowania do zajęć, sposobu sporządzania i oceniania osiągnięć studentów oraz wartości wychowawczych zajęć. Z hospitacji sporządza się protokół, z którym zapoznaje się prowadzący zajęcia;
- okresowa ocena nauczycieli akademickich, w której uwzględnia się: wyniki ankiety ewaluacyjnej zajęć dydaktycznych, protokoły z hospitacji oraz działalność na rzecz rozwoju naukowego oraz społeczności akademickiej Uczelni;
- wsparcie udziału studentów ocenianego kierunku w działalność naukowo-dydaktyczną i społeczną poprzez m.in. utworzenie Studenckiego Koła Naukowego czy uczestnictwo w wydarzeniach naukowych i społecznych związanych z rolnictwem tj. seminaria naukowe, konferencje, targi rolnicze, wystawy zwierząt hodowlanych;
- także ankieta o absolwentach Uczelni skierowana do pracodawców reprezentujących lokalny rynek pracy.

Funkcjonowanie wielu z wymienionych powyżej procedur opisano podczas omawiania poszczególnych kryteriów kształcenia w opracowywanym Raporcie z wizytacji (m.in. procedury dyplomowania, ocenę nauczycieli i politykę wspierania ich rozwoju naukowego, wsparcie studentów, funkcjonowanie Biura Karier).

Wydział, wcześniej Instytut zarządzający kierunkiem systematycznie dokonywał oceny jakości kształcenia, o czym świadczą odpowiednie protokoły. Weryfikowano dokumentację procesu dydaktycznego, okresowo prowadzono przeglądy programów studiów, treści merytorycznych nauczanych przedmiotów oraz warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych. Zwracano szczególną uwagę na zgodność merytoryczną treści poszczególnych przedmiotów z programem kształcenia i założonymi efektami kształcenia oraz warunkami realizacji kształcenia. W tym aspekcie szczególnie pomocna była systematycznie przeprowadzania anonimowa ankietyzacja studentów, zawierająca pytania o program kształcenia, kadre nauczającą, organizację procesu kształcenia i osiągnięte efekty uczenia się. Należy zaznaczyć, że Uczelnia charakteryzuje się dużą zwrotnością ankiet (około 30%), co pozwala na wyciąganie miarodajnych wniosków. Ważnym instrumentem oceny jakości procesu dydaktycznego są okresowe hospitacje zajęć. Wyniki ankiety studenckiej oceny prowadzonych zajęć i protokoły hospitacji są wykorzystywane w okresowej ocenie pracowników i w procesie awansowania nauczycieli akademickich.

Funkcjonujące w PSW Biuro Karier formalnie monitoruje od roku 2012 losy zawodowe absolwentów Uczelni. Badanie jest przeprowadzane po roku od ukończenia studiów, (czyli pierwsze ankiety otrzymano w 2013 r.) i powinno być powtarzane na tej samej grupie osób po 3 i 5 latach. Biuro Karier zajmuje się również współpracą z pracodawcami i organizacjami rynku pracy, a także gromadzi i udostępnia publikacje wydawnictw i materiały informacyjne związane z rozwojem osobistym i zawodowym oraz problematyką z zakresu rynku pracy.

Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku „rolnictwo” należy ocenić pozytywnie. Na kierunku podejmowane są rzeczywiste działania, świadczące o przywiązywaniu dużej uwagi do jakości kształcenia. Uzyskiwane wyniki są właściwie interpretowane. Wewnętrzny system zapewnienia jakości został wdrożony na kierunku i spełnia swą rolę. Wizytacja wykazała jednak, że należy dopracować procedury służące poprawie jakości prac dyplomowych, tak aby miały one wszystkie charakter prac inżynierskich. Również należy zmodyfikować system hospitacji zajęć dydaktycznych i procedury związane z obsadą zajęć dydaktycznych.

Pomimo wykazanych przez Zespół Oceniający niewielkich mankamentów w procesie dydaktycznym działania Zespołu ds. Jakości Kształcenia należy ocenić pozytywnie. Świadczą one o rzeczywistym monitoringu jakości kształcenia, właściwej analizie uzyskanych wyników oraz staraniach związanych z wprowadzeniem działań naprawczych.

2) W procesie opracowania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „rolnictwo” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, Uczelniany oraz kierunkowy zespół ds. jakości kształcenia, jak i interesariusze zewnętrzni tj. m.in. pracodawcy reprezentujący lokalny rynek pracy.

Najbardziej zainteresowani budową kultury jakości kształcenia na wizytowanym kierunku są nauczyciele akademicy. Stanowią oni podstawowy trzon Zespołu ds. Jakości Kształcenia, inspirując do działania w zakresie badania jakości kształcenia i analizowania uzyskanych wyników. Także studenci biorą udział w procesie zapewniania i budowania kultury jakości kształcenia, głównie poprzez ankietyzację pracowników dydaktycznych oraz przez udział przedstawiciela studentów w Zespole ds. Jakości Kształcenia

Na podstawie rozmowy z przedstawicielami samorządu studentów należy stwierdzić, że studenci są zainteresowani jakością kształcenia. Samorząd Studencki posiada wiedzę na temat działalności Parlamentu Studentów RP oraz jego aktualnych inicjatyw. Przedstawiciele Samorządu uczestniczą w konferencjach organizowanych przez PSRP oraz w zjazdach Państwowych Zawodowych Szkół Wyższych. Samorząd Studencki organizuje szkolenia dla studentów pierwszego roku z zakresu praw i obowiązków studenta. Nadmienić należy, że Rada Samorządu Studentów opiniuje wszelkie dokumenty związane z kształceniem na kierunku, a więc plany studiów jak i opis procesu uzyskania i weryfikacji efektów kształcenia są opiniowane przez.

Jednak podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wykazali słabe zainteresowanie kwestią jakości kształcenia. Posiadają wiedzę na temat samorządu studenckiego. Zdają sobie sprawę, iż z wszelkimi problemami albo sugestiami dotyczącymi programu kształcenia mogą zgłosić się do przedstawicieli samorządu, którzy reprezentują ich interesy w gremiach zajmujących się kwestią dydaktyki.

Na podstawie składu organów kolegialnych należy stwierdzić, że studenci mają zapewniony udział przedstawicieli w Senacie Uczelni, spełniając wymóg art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z wymogiem art. 161 ust.2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym regulamin studiów jest uzgadniany z samorządem studenckim. Samorząd studencki deleguje swoich przedstawicieli także do prac w Komisjach Dyscyplinarnych.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się na dwóch płaszczyznach. Z jednej strony na poziomie Uczelni funkcjonuje Konwent, stanowiący platformę zrzeszającą różnych przedsiębiorców z regionu, a zadaniem jego jest m.in. opiniowanie programów kształcenia. Z drugiej strony władze Wydziału i poszczególni nauczyciele akademicy kierunku podejmują działania związane z konsultacjami merytorycznymi z przedsiębiorstwami i instytucjami działającymi w ogólnie rozumianej gospodarce rolnej w

zakresie dostosowywania programów kształcenia do wymogów współczesnego rolnictwa. Efektem tych kontaktów jest także, jak wskazano w poprzednich punktach Raportu, bogata oferta dobrze zorganizowanych praktyk dyplomowych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+		+	+
Umiejętności	+	+	+/-		+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura i funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w ramach ocenianego kierunku nie budzi zastrzeżeń. Narzędzia służące budowaniu wysokiej jakości kształcenia dają gwarancję jego skuteczności. Podstawą działań zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „rolnictwo” jest kontrola realizacji zajęć poprzez: hospitację, ankietyzację studentów i absolwentów oraz opinie i uwagi interesariuszy zewnętrznych. W związku z wykazanymi drobnymi mankamentami w procesie kształcenia należy jednak zweryfikować procedury związane z monitorowaniem jakości prac dyplomowych, system hospitacji zajęć dydaktycznych i procedury związane z obsadą zajęć dydaktycznych.
- 2) W procesie opracowania i doskonalenia koncepcji kształcenia oraz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „rolnictwo” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe			X		

5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ¹					
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Prowadzony w Państwowej Wyższej Szkole w Białej Podlaskiej kierunek studiów „rolnictwo” wpisuje się ściśle w koncepcje kształcenia tej Uczelni, związanej z Podlasiem, w którym istotną rolę odgrywa rolnictwo. Oferta dydaktyczna na tym kierunku w ogólnym zarysie nie zmieniła się od momentu jego powstania, a jednocześnie w zakresie szczegółowym na bieżąco jest dostosowywana do zmieniających się potrzeb środowiska społeczno-gospodarczego oraz aktualnych trendów w nauce. Niewielkiej modyfikacji wymaga opis specjalnościowych i kierunkowych efektów kształcenia. Program kształcenia jest realizowany zgodnie z założeniami i wskazuje na zachowanie tożsamości tego kierunku i realizację założonych efektów kształcenia. Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku „rolnictwo” charakteryzuje się odpowiednim dorobkiem i doświadczeniem zawodowym, przy czym należy podejmować działania służące nabywaniu określonych kompetencji potrzebnych w procesie dydaktycznym oraz dostosować potencjał nauczycieli do efektów kształcenia realizowanych na kierunku. Baza dydaktyczna kierunku „rolnictwo” PWS w Białej Podlaskiej w odniesieniu do przedmiotów ogólnych i większości przedmiotów kierunkowych jest bardzo dobra, w szczególności w zakresie prowadzenia wykładów, zajęć audytoryjnych i seminaryjnych. Jednak obecne pracownie i laboratoria wykorzystywane na kierunku spełniają minimalne wymagania w zakresie realizacji procesu dydaktycznego. Należy jednak zaznaczyć, że inwestycje Uczelni poprawiające infrastrukturę w tym zakresie są na ukończeniu. Uczelnia powinna podjąć także starania w celu organizacji poletek doświadczalnych, niezbędnych do kształcenia praktycznego studentów kierunku. Studenci mają odpowiednie wsparcie naukowe, dydaktyczne, materialne i społeczne. Są bardzo aktywni, a szczególnie zaangażowani w prace w Kole Naukowym, co można uznać za pewien ewenement w przypadku studiów pierwszego stopnia. Na Wydziale w ramach kierunku funkcjonuje Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego struktura i procedury umożliwiają ciągle monitorowanie procesu nauczania i budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Jednak w związku z wykazanymi drobnymi mankamentami w procesie kształcenia należy zweryfikować procedury związane z monitorowaniem jakości prac dyplomowych, systemem hospitacji zajęć dydaktycznych i z obsadą zajęć dydaktycznych. Perspektywy funkcjonowania kierunku w rolniczym regionie Podlasia są dobre. Wynikają one z atrakcyjnej oferty kształcenia, skierowanej do kandydatów o ściśle określonych oczekiwaniach i dbałości władz Wydziału i Uczelni o zwiększenie atrakcyjności programu kształcenia.

¹ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

Odpowiedź Rektora PSW w Białej Podlaskiej na Raport z wizytacji była bardzo wyczerpująca. Składało się na nią 5 stron tekstu z wyjaśnieniami oraz 11 załączników potwierdzających wdrożenie działań naprawczych. Jednym z zastrzeżeń zawartych w Raporcie z wizytacji dotyczącym kryterium 2 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji) była kwestia opisu kierunkowych efektów kształcenia, które w niewielkim stopniu uwzględniały specyfikę nauczania specjalnościowego. Uczelnia zmodyfikowała opis kierunkowych efektów kształcenia, wprowadzając niewielkie modyfikacje, uwypuklające specyfikę kształcenia na specjalnościach „Rolnictwo ekologiczne” i „Projektowanie terenów zielonych”. W zakresie poprawy jakości prac dyplomowych Rada Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych PSW w Białej Podlaskiej powołała Wydziałową Komisję do oceny jakości prac dyplomowych, która aktualnie dokonuje przeglądu realizowanych prac w aspekcie ich zgodności z kierunkiem „rolnictwo” oraz charakteru inżynierskiego. W programie studiów uwzględniono także inne sugestie Zespołu wizytującego m.in. dotyczące: 1. przedmiotów Łąkarstwo, Szczegółowa uprawa roślin, Ogólna uprawa roli i roślin, Hodowla roślin i nasiennictwo, których programy ćwiczeń uzupełniono o ćwiczenia terenowe; 2. ze struktury programu studiów wyłączono szkolenie biblioteczne i BHP; 3. praktyki zawodowe umieszczono w bloku przedmiotów kształcenia kierunkowego, zwiększając im liczbę punktów ECTS do 8; 4. rozdzielono treści programowe przedmiotu „Gleboznawstwo i chemia rolna” na dwa odrębne; 5. do programu wprowadzono przedmiot Podstawy warzywnictwa i sadownictwa; 6. Zmodyfikowano system ECTS, dzięki czemu w sposób jednoznaczny wyodrębniono moduły przedmiotów obieralnych. Podjęte przez Uczelnię działania pozwoliły na podniesienie oceny za kryterium 2 ze „znacząco” na „w pełni”.

W ramach kryterium 4 uwagi Zespołu wizytującego dotyczyły niewłaściwego przyporządkowania niektórych zajęć dydaktycznych do kompetencji nauczycieli akademickich. W tym zakresie także wdrożono działania naprawcze. Przedmioty „Żywnienie zwierząt i paszoznawstwo”, „Zwierzęta w parkach i ogrodach”, „Genetyka”, „Łąkarstwo” i „Mikrobiologia” i „Geodezja i podstawy miernictwa” będą prowadzili nauczyciele akademicy o odpowiednim dorobku naukowym. Zobligowano także nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku „rolnictwo” do zwiększenia aktywności naukowej w zakresie tematycznym zgodnym z treściami nauczania prowadzonych przez nich przedmiotów. Powierzono zadanie weryfikacji dorobku naukowego poszczególnych nauczycieli Zespołowi Zapewniania Jakości Kształcenia. W związku z powyższym podjęte działania upoważniają do podwyższenia oceny za kryterium 4 ze „znacząco” na „w pełni”.

Ponadto wśród działań naprawczych należy także wyróżnić zmodyfikowanie systemu hospitacji zajęć dydaktycznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ocenę zaangażowania studentów w samodzielne wykonywanie powierzonych im zadań.

W związku z wdrożonymi działaniami naprawczymi stwierdza się, że kształcenie na kierunku „rolnictwo” w PSW w Białej Podlaskiej spełnia w pełni wszystkie wymagania stawiane przez PKA, co pozwala na ocenę pozytywną jakości kształcenia.

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	niedostatecznie
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe		X			

Przewodnicząca zespołu Oceniającego

Prof. dr hab. Grażyna Jaworska